Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1987/88:14

om särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland (prop. 1987/88:64)

AU 1987/88:14

Sammanfattning

I proposition 1987/88:64 har regeringen förslagit åtgärder för att dels motverka de negativa effekterna av det minskade personalbehovet vid Domnarvets järnverk i Borlänge samt nedläggningen av gruvbrytningen i Grängesberg, dels förbättra förutsättningarna för utveckling i norra Sveriges inland.

De föreslagna insatserna har utarbetats i samverkan mellan fem departement och har till främsta syfte att stärka infrastrukturen i de berörda regionerna. Den totala medelsramen för de framlagda förslagen uppgår till 675 milj. kr.

De åtgärder av arbetsmarknads- och regionalpolitisk natur som utskottet har att behandla tar i anspråk två tredjedelar av den nyssnämnda medelsramen. Till de aktuella åtgärderna hör bl.a. utbildnings- och lokaliseringsstöd med anledning av en expansion av ASEA:s verksamhet i Ludvika.

Arbetsmarknadsutskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker samtidigt föreliggande motioner, av vilka några har en vidare syftning än propositionen.

Till betänkandet har fogats 22 reservationer. De gäller insatsernas inriktning och omfattning och den därmed sammanhängande anslagsgivningen, däribland stödet till ASEA:s verksamhet i Ludvika.

Propositionen

Regeringen har genom proposition 1987/88:64 om särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland förelagt riksdagen vad som har tagits upp i de till propositionen fogade utdragen av regeringsprotokollet den 26 november för de åtgärder eller de ändamål som framgår av föredragandenas hemställan.

Av de till propositionen fogade bilagorna har till arbetsmarknadsutskottet remitterats nr 4 samt nr 5 i fråga om avsnittet C. Bilagorna 1–3 samt nr 5 i återstående del har remitterats till trafik-, kultur-, utbildnings-, jordbruks- och näringsutskotten.

1 *Riksdagen 1987/88. 18 saml. Nr 14*

Tionde huvudtiteln

I bilagan föreslår regeringen, efter föredragning av statsrådet Thalén, att riksdagen under B. Arbetsmarknad m.m. till

B 20. Arbetsmarknadspolitiska insatser i Bergslagen på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 65 000 000 kr. samt till

B 21. Särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Ludvika kommun m.m. på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 100 000 000 kr.

Bilaga 5 (industridepartementet)

Tolfte huvudtiteln

I bilagan föreslår regeringen, efter föredragning av statsrådet Peterson, under avsnittet C. Regional utveckling att riksdagen

dels godkänner vad som anförts om användningen av medel på anslaget C 2. Lokaliseringsbidrag m.m.,

dels till Lokaliseringsbidrag m.m. på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 20 000 000 kr.,

dels till C 11. Lokaliseringsbidrag m.m. till ASEA Brown Boveri AB på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 100 000 000 kr.,

dels till C 12. Särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 140 500 000 kr.

Motionerna

Motioner med anledning av propositionen

1987/88:A17 av John Andersson (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ytterligare åtgärder för Västerbottens inland.

1987/88:A18 av Gullan Lindblad och Göthe Knutson (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att Värmlands län bör få delaktighet av det föreslagna "Bergslagspaketet" med 100 milj. kr. till vägförbättrande åtgärder att finansieras med en minskning av anslagen B 21 och C 11,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett "Värmlandspaket", i vilket de i motionen påtalade åtgärderna beträffande vägar, flygtrafik och järnvägar beaktas liksom behovet av ett ökat glesbygdsstöd och särskilda åtgärder på jordbrukets sida.

1987/88:A19 av John Andersson (vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar att som en första åtgärd i ett program för ökad kvinnlig sysselsättning i norra

Sveriges inland anslå 100 milj. kr. och begära att regeringen fördelar anslaget efter samråd med kommuner och länsmyndigheter i berört område.

1987/88:A20 av Lars-Ove Hagberg m.fl. (vpk) vari yrkas

2. att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för att skapa nya och varaktiga arbeten samt insatser för infrastrukturen i Smedjebackens kommun,

3. att riksdagen beslutar godkänna lokaliseringsbidrag till ASEA Brown Boveri AB endast under förutsättning att de villkor som motionen anger uppfylls och om så inte sker lokaliseringsbidraget på 100 milj. kr. skall stå till länsstyrelsens förfogande för insatser i Ludvika kommun,

4. att riksdagen beslutar att anslag enligt B 21 för särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder skall utgå till ASEA/BBC endast för personer som utbildas på grund av förändringar i SSAB och att det övriga anslaget skall ställas till länsarbetsnämndens förfogande för insatser i Västerbergslagen,

7. att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för att skapa nya och varaktiga arbeten i Hällefors och Ljusnarsbergs kommuner,

9. att riksdagen hos regeringen begär förslag om att inplacera Säters och Gagnefs kommuner i stödområde enligt vad motionen anför,

10. att riksdagen hos regeringen begär förslag om att nuvarande lokaliseringssamråd utvidgas till att ge regering och riksdag direkta styrmöjligheter över företagens investeringar enligt vad i motionen anförs,

12. att riksdagen hos regeringen begär ett samlat program för infrastrukturen i Bergslagen och andra regionalpolitiskt prioriterade områden enligt vad i motionen anförs,

14. att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för att främja utvecklingen i Hallstahammar, Surahammar och övriga Västmanland enligt vad som i motionen anförs,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående tre åtgärder för Värmland,

19. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ändring av reglerna för utbildningsbidrag inom arbetsmarknadsutbildningen innebärande att studerande vid folkhögskolor i enlighet med vad som anförs i motionen skall bli berättigade till utbildningsbidrag.

1987/88:A21 av Birgitta Hambraeus och Karl Boo (c) vari yrkas

3. att arbetslöshetsersättning bör kunna utgå när man startar eget företag,

12. att Säters kommun bör föras in i stödområde.

1987/88:A22 av Wivi-Anne Cederqvist (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om lokalisering av tullverkets centrala datafunktion till Sandvikens kommun.

1987/88:A23 av Wivi-Anne Cederqvist (s) vari yrkas

1. att riksdagen i första hand som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om placering av Sandvikens kommun i stödområde C under år 1988 och 1989,

2. att riksdagen i andra hand alternativt hos regeringen begär ett klarläggande, att Sandvikens kommun för satsningar i utvecklingsprojekt får tillämpa de regler som gäller i stödområde C.

1987/88:A24 av Barbro Sandberg (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en omfördelning av anslagen så att Uppsala län kan tilldelas ett förhöjt länsanslag med särskild inriktning på Norduppland,

2. att riksdagen beslutar att Tierp och Östhammar skall inordnas i stödområde C,

3. att riksdagen beslutar att införa sysselsättningsstödet för stödområde C.

1987/88:A25 av Nils-Olof Gustafsson och Margareta Winberg (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående utlokalisering av tulldatacentralen till Östersund,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående permanent placering av Bräcke kommun till stödområde A.

1987/88:A26 av Börje Hörnlund m.fl. (c,m,fp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om folkhögskolekurser för lokala projekt och yrkesutbildning för landsbygdens behov i enlighet med vad som anförs i motionen,

2. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om förslag till ändring av reglerna för utbildningsbidrag inom arbetsmarknadsutbildningen innebärande att studerande vid folkhögskolor under vissa villkor i enlighet med vad som anförs i motionen skall bli berättigade till utbildningsbidrag.

1987/88:A27 av Börje Hörnlund och Karin Israelsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts av satsningar för att rädda Västerbottens inland.

1987/88:A28 av Alf Wennerfors m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen till Särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Ludvika på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kr. att utnyttjas i enlighet med vad som i motionen anförs,

2. att riksdagen avslår regeringens förslag att till Lokaliseringsbidrag till ASEA Brown Boveri AB på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 000 kr.,

3. att riksdagen till Lokaliseringsbidrag, m.m. på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 40 000 000 kr., att utnyttjas i enlighet med vad som i motionen anförs,

4. att riksdagen till Särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 90 500 000 kr., att användas i enlighet med vad som i motionen anförs,

5. att riksdagen till lån till regionala investmentbolag på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kr., samt bemyndigar regeringen att utge lån i enlighet med vad som i motionen anförs,

1987/88:A29 av Börje Hörnlund m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar hemställa att regeringen snarast återkommer till riksdagen med förslag om ytterligare infrastrukturella insatser i samtliga regionalpolitiskt prioriterade områden i enlighet med riksdagens regionalpolitiska beslut vid 1986/87 års riksmöte (AU 1986/87:13),

3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om resurser till den pågående landsbygdskampanjen,

4. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om förslag till ett utvecklingsprogram för landsbygden enligt de riktlinjer som anförs i motionen,

7. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om förslag till förändring av Bergslagsdelegationens roll och uppgifter och en ny ledningsorganisation för Bergslagens tekniska högskola i enlighet med vad som anförs i motionen,

10. att riksdagen beslutar att personalförstärkningarna av arbetsförmedlingarna i Bergslagen skall finansieras genom en neddragning av arbetsmarknadsverkets centrala resurser i enlighet med vad som anförs i motionen.

1987/88:A30 av Elver Jonsson m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om regionalpolitikens allmänna riktlinjer.

2. att riksdagen beslutar avslå propositionens förslag vad gäller medel till såg- och trävarumanufakturindustrin i Jämtland, Västernorrland och Norrbotten och att därmed anslå 121 000 000 kr. på anslag C 12 Särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland.

3. att riksdagen beslutar anslå ytterligare 19 milj. kr. på anslag C 4 Regionala utvecklingsinsatser m.m. att fördelas till länsstyrelserna i Västerbotten, Jämtland och Västernorrland,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående återinförande av sysselsättningsstödet i stödområde C,

5. att riksdagen beslutar att medlen på anslag B 21 och C 11 skall överföras till ordinarie anslag för denna typ av åtgärder vilka därmed förstärks med motsvarande belopp.

1987/88:A31 av Gunnel Jonäng och Gunnar Björk (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att medel till Hofors och Sandvikens kommuner skall ingå i "Bergslagspaketet",

2. att riksdagen beslutar att produktionen av vissa svenska kartor skall ske på lantmäteriverket i Gävle,

3. att riksdagen beslutar att tullverkets centrala dataenhet skall lokaliseras till Hudiksvall.

6. att riksdagen hos regeringen hemställer om ett särskilt "X-paket" under vårriksdagen i enlighet med vad som anförs i motionen.

1987/88:A461 av Jan Hyttring och Bertil Jonasson (c) vari yrkas

7. att riksdagen beslutar att ändra bestämmelserna så att stöd till turistinvesteringar kan erhållas i Bergslagskommunerna oaktat att de inte tillhör primärt rekreationsområde.

1987/88:A477 av Karl Boo m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär ett utvecklingsprogram för Bergslagen i enlighet med de riktlinjer som anförs i motionen.

Utskottet

Insatsernas inriktning och omfattning

Propositionen

I propositionen anförs att den svenska ekonomin har utvecklats positivt under senare år. Företagens lönsamhet, investeringar och sysselsättning har ökat såväl i skogslänen som i övriga landet. Arbetslösheten har minskat i hela landet.

Tillväxten har emellertid varit ojämnt fördelad över landet. Särskilt kraftig har expansionen varit i storstadsområdena, främst i Stockholmsregionen. Skälen härtill är bl.a. tillgången till goda kommunikationer och närheten till forsknings- och utbildningsresurser.

Norrlands inland och Bergslagen har haft den svagaste tillväxten. Här har förutsättningarna för den i övriga landet expanderande tjänsteproduktionen varit sämre, samtidigt som strukturomvandlingen inom det befintliga näringslivet fortgått. Slutligen bör som en viktig faktor nämnas den uppbromsning som skett i den offentliga sektorns sysselsättningsmässiga expansion.

Inlandet i norra Sverige har under en lång period haft en ogynnsam befolkningsutveckling. Detta gäller främst stödområdena A och B. Bristen på arbetstillfällen har medfört utflyttning, vilket bl.a. har resulterat i en allt snedare ålderssammansättning.

De senaste årens ökade sysselsättning i landet har medfört en minskad arbetslöshet också i norra Sveriges inland. Detta hänger emellertid delvis samman med att människor på grund av arbetslöshet flyttat till andra delar av landet. Fortfarande är arbetslösheten mer än dubbelt så stor i stödområde A som genomsnittet för riket. Härtill kommer att det finns stora inomregionala skillnader i regionen.

Strukturomvandlingen inom gruv- och stålindustrin har drabbat Bergslagen och Norrbottens län särskilt hårt. I Bergslagen minskade industrisysselsättningen med mer än 20 000 arbetstillfällen under perioden 1975–1985. För ett stort antal bruksorter i regionen har denna utveckling fått betydande negativa verkningar.

I Norrbottens län är det främst malmfältskommunerna Kiruna och Gällivare som drabbats. LKAB har sedan mitten av 1970-talet i stort sett halverat sin personalstyrka i dessa kommuner, från drygt 7 000 till i dag ca 3 500 personer. Även andra kommuner, främst i Tornedalen, har påverkats av denna utveckling.

I syfte att vända utvecklingen i norra Sveriges inland och Bergslagen har statsmakterna gjort betydande stödinsatser. Det gäller bl.a. regionalpolitiskt stöd och företagsstöd.

När det gäller Bergslagen nämns särskilt att riksdagen under de senaste åren antagit två särskilda åtgärdsprogram. Det program som förelåg till beslut år 1984 innefattade bl.a. ett uppdrag till statens industriverk och styrelsen för teknisk utveckling att verka för förstärkta utvecklingsinsatser i Bergslagen. De båda verken hade en särskild delegation, Bergslagsdelegationen, som rådgivande organ. Delegationen förfogade över en ekonomisk ram om 25 milj. kr. för att främst initiera utvecklingsprojekt. De båda verken avsatte därutöver sammanlagt 17 milj. kr. av egna anslag (prop. 1983/84:157, AU23, rskr. 352).

År 1986 godkände riksdagen regeringens förslag om ett nytt, treårigt utvecklingsprogram för Bergslagen (prop. 1985/86:125 bil. 10, AU13, rskr. 290). Programmet som omfattar 425 milj. kr. och som är inne på sitt andra år omfattar:

Åtgärder	milj. kr.
Bergslagsdelegation	53
– förstärkta kansliresurser	
– förstärkta projekt- och genomförandemedel	
Företagsutveckling	68
– riskkapital	
– industrilokaler	
Forskning och utveckling (FoU) samt utbildning	84
– materialteknikprogram	
Högskoleutbildning	
– teknikcentra	
Arbetsmarknadsåtgärder	65
– teknikinriktad arbetsmarknadsutbildning	
Förbättrad infrastruktur	155
– vägar	
– järnvägar	

Åtgärderna syftar till att förstärka dels vissa nyckelområden – företagsutveckling, forskning och utveckling, utbildning samt vissa kommunikationsprojekt – dels till att förstärka den organisatoriska drivkraften bakom och samordningen av insatserna genom att Bergslagsdelegationen gavs ökade resurser och ställning som en myndighet.

Treårsprogrammet tillför utvecklingsarbetet i Bergslagen resurser utöver de ordinarie. Dessutom har Bergslagen prioriterats när det gäller det ordinarie regionalpolitiska stödet.

Regering och riksdag har beträffande den geografiska inriktningen angivit 23 kommuner som i första hand bör bli föremål för de särskilda stödinsatserna. Inom det nu pågående treårsprogrammet ankommer det på Bergslagsdelegationen att, beträffande åtgärder som finansieras med dess egna medel, närmare avgöra den geografiska inriktningen.

Inom samtliga delprogram pågår nu verksamheter, och Bergslagsdelegationen har utarbetat och antagit ett handlingsprogram.

Bakgrunden till att regeringen nu föreslår ytterligare insatser i Bergslagen är främst att Svenskt Stål AB (SSAB) under våren 1987 antog en åtgärdsplan för att genomföra det förslag till ny inriktning på stålverksamheten som utarbetats i företaget. I huvudsak innebär den nya inriktningen att SSAB

skall koncentrera verksamheten till sådana områden där man besitter tydliga konkurrensfördelar, samtidigt som man så snart som möjligt skall avveckla olönsamma enheter.

Åtgärdsplanen medför omfattande förändringar för SSAB:s verksamhet i Bergslagsområdet. En koncentration mot malmbaserad metallurgisk produktion av stål medför stängning av det skrotbaserade elektrostålverket vid Domnarvet i Borlänge under 1989. Omstruktureringsbehovet inom produktområdet långa klena stålprodukter föranleder nedläggning av såväl Färdigverk 4 i Luleå som det s.k. Morganverket vid Domnarvet. För Borlänge kommun innebär detta att totalt 850 årsarbeten försvinner under år 1989 till följd av strukturplanens förslag till åtgärder. Parallellt med strukturförändringarna inom SSAB sker ett intensifierat rationaliseringsarbete, vilket reducerar personalbehovet vid Domnarvet med ytterligare 500 personer under perioden fram till år 1990.

Då Domnarvets tunnplåtsverksamhet utgör den väsentliga delen av SSAB:s framtida verksamhet kommer, samtidigt med neddragningarna, ett investeringsprogram på ca 600 milj. kr. att genomföras i Borlänge.

SSAB har vidare beslutat att upphöra med järnmalmsbrytning vid den förlustgivande egna gruvan i Grängesberg. Det innebär att ca 750 industriarbetstillfällen försvinner inom Ludvika kommun. Efter förhandlingar mellan staten och SSAB nåddes under hösten 1987 en uppgörelse, som innebär att nedläggningen skjuts tre år framåt i tiden och att staten övertar ansvaret för gruvan t.o.m. utgången av år 1991. Förslaget till statligt övertagande av gruvan har godtagits av riksdagen (prop. 1987/88:A25, NU12).

Avvecklingen av gruvan i Grängesberg påverkar inte bara sysselsättningen i Ludvika kommun utan också i andra kommuner, främst Smedjebacken och Ljusnarsberg. Härtill kommer att sysselsättningsminskningar också nyligen ägt rum vid privatägda företag i regionen. Detta gäller bl.a. Centro-Morgårdshammar AB i Smedjebacken och Bångbroverken i Ljusnarsberg som lagts ned. I denna del av Bergslagen berörs vidare Hällefors kommun av betydande neddragningar vid Ovako Steel. Därför bör enligt propositionen de åtgärder som nu föreslås på olika sätt också komma dessa kommuner till del.

I norra Sveriges inland har gjorts betydande regionalpolitiska och industripolitiska satsningar. Länsstyrelserna har bl.a. erhållit kraftigt ökade medel för regionala utvecklingsinsatser. Sammanlagt ca 169 milj. kr. av statliga medel har under åren 1983–1987 satsats på prospekteringsprojekt i norra Sveriges inland (exkl. Norrbotten). Slutligen kan nämnas att särskilda medel anvisats till kommunikationer och jordbrukssektorn i denna region.

Med anledning av Boliden AB:s beslut om nedläggning av gruvbrytningen i Stekenjokk i Vilhelmina kommun och personalminskningar vid gruvverksamheten i Kristineberg i Lycksele kommun redovisade regeringen i juni förra året planer för ett antal åtgärder för att möta de negativa konsekvenserna av dessa beslut. Åtgärderna omfattar sammanlagt 100 milj. kr. Det gäller kapitaltillskott till investmentbolaget Sorbinvest AB, företagsledarutbildning, högskoleutbildning, utbyggnad av Stiftelsen Industricentras anläggning i Vilhelmina m.m.

I propositionen redovisas följande huvudsakliga förslag till åtgärder i delar

av Bergslagen och norra Sveriges inland.

När det gäller *Bergslagen* har regeringen anvisat särskilda medel till länsstyrelserna i Kopparbergs och Örebro län för intensifierade insatser i Ludvika, Smedjebacken, Borlänge, Hällefors och Ljusnarsberg. Vidare har regeringen – som tidigare redovisats – föreslagit ett statligt övertagande av Grängesbergsgruvan i syfte att få till stånd en förlängd avvecklingsperiod.

I propositionen redovisas vidare vissa större satsningar i Ludvika och Borlänge. Det gäller bl.a. en överenskommelse med ASEA AB om en expansion av verksamheten i Ludvika. En förutsättning härför är att regionalpolitiskt och arbetsmarknadspolitiskt stöd utgår, en fråga till vilken utskottet återkommer senare i framställningen.

Vidare planerar ASEA AB och Vattenfall att bilda ett gemensamt bolag för högspänningsforskning med lokalisering till Ludvika. Vattenfall har även för avsikt att koncentrera sin byggnadstekniska kompetens inom energiområdet, främst inom vattenbyggnadsområdet, till Ludvika. Detta sker genom att Vattenfall utlokaliserar verksamhet från huvudkontoret i Stockholm till ett nybildat bolag i Ludvika. Bolaget avser även att bedriva forsknings- och utvecklingsverksamhet. Detta bolag beräknas leda till ett tillskott på ca 100 arbetstillfällen i Ludvika.

Slutligen erinras beträffande Ludvika erinras om den beslutade omlokaliseringen av riksskatteverkets punktskattesektion m.m., som tillför orten ca 100 tjänster.

I propositionen aviseras frågan om inrättande av ett statens banverk med lokalisering till Borlänge. Det förslaget föreligger nu för behandling i riksdagen med anledning av proposition 1987/88:50 om trafikpolitiken inför 1990-talet.

I syfte att förstärka verksamheter som är viktiga förutsättningar för en utveckling av näringslivet föreslås en ram av 300 milj. kr. Insatserna skall dels komplettera de ovan nämnda projekten, dels förstärka utvecklingsmöjligheterna i vissa angränsande kommuner. Kvinnornas situation på arbetsmarknaden skall ägnas särskild uppmärksamhet.

Förslagen innebär i korthet följande:

- 65 milj. kr. till särskilda *arbetsmarknadsåtgärder* i främst Borlänge.
- 80 milj. kr. till *företagsutveckling*, bl.a. bildande av ett investmentbolag med inriktning mot de mindre företagen i regionen. Medel bl.a. till de regionala utvecklingsfonderna i Örebro och Kopparbergs län för företagsutvecklande insatser. Borlänge kommun får möjlighet till stöd i enlighet med 17 § förordningen (1982:677) om regionalpolitiskt stöd t.o.m. utgången av år 1989.
- 82 milj. kr. till *kompetensutveckling*. Det gäller bl.a. tekniskspridningsprojekt och satsningar på utbildningsområdet.
- 3 milj. kr. till en försöksverksamhet med lokal och regional *kulturutveckling*.
- 53 milj. kr. till förbättrade *kommunikationer*.
- 17 milj. kr. till *regionalt utvecklingsarbete*.

För *norra Sveriges inland* föreslås särskilda medel för utbildningsinsatser på olika områden samt för teknik- och kompetensspridning. Vidare föreslås åtgärder för att underlätta utvecklingen av näringar som har stor betydelse i

regionen. Slutligen framläggs förslag på kommunikationsområdet samt inom bl.a. vattenbruk, turism och kultursektorn.

Förslagen berör ett stort antal orter i norra Sveriges inland samt i vissa fall även stödjepunkter utanför denna region.

Huvuddragen i förslagen är följande:

- 78,5 milj. kr. för *kompetensutveckling*, varav 69 milj. kr. för insatser som berör flertalet utbildningsformer.
- 9,5 milj. kr. inom industridepartementet för *tekniskspridning m.m.*
- 44 milj. kr. för utvecklingsinsatser inom *skogsbruket* samt sågverks- och trämanufakturindustrin.
- 35 milj. kr. på *kommunikationsområdet* för investeringar i flygplatser som är av regionalpolitisk betydelse.
- 7 milj. kr. för fjällparksprojektet i Hemavan för att stärka *turistnäringen* i Västerbottensfjällen.
- 3,5 milj. kr. för inrättande av ett centralt nationellt *borrkärnearkiv* i Malå.
- 3 milj. kr. för att främja utvecklingen inom *vattenbruksnäringen* i norra Sverige.
- 4 milj. kr. för stöd till *kulturprojekt* i Jämtlands och Västernorrlands län.

Sammantaget beräknas de föreslagna åtgärderna i delar av Bergslagen och i norra Sveriges inland kosta 675 milj. kr. med följande fördelning på departement, inkl. det särskilda stödet till ASEA.

	milj. kr.
- kommunikationsdepartementet	88,0
- utbildningsdepartementet	123,0
- jordbruksdepartementet	35,0
- arbetsmarknadsdepartementet	165,0
- industridepartementet	264,0
Summa	675,0

Härutöver kommer de insatser som berör Västerbottens läns inland med anledning av Stekenjokkgruvans nedläggning.

Utskottet kommer i det följande att behandla de delar i propositionen som ingår i detta utskotts beredningsområde. Propositionen i övrigt behandlas i andra berörda utskott.

Motionerna

I motion 1987/88:A29 av Börje Hörnlund m.fl. (c) begärs att regeringen skall presentera ett nytt förslag om ytterligare infrastrukturella insatser i samtliga regionalpolitiskt prioriterade områden. Motionärerna konstaterar bl.a. att ca 50 av de sämst ställda kommunerna inom stödområdet inte får del av de föreslagna satsningarna i den föreliggande propositionen. Detta står enligt motionärerna i strid med riksdagens beslut våren 1987 om förslag från regeringen till särskilda insatser i syfte att förbättra infrastrukturen i de regionalpolitiskt prioriterade områdena. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag i samma storleksordning för övriga regionalt utsatta delar av landet.

Lars-Ove Hagberg m.fl. (vpk) föreslår i motion 1987/88:A20 att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett samlat program för infrastrukturen i Bergslagen och andra regionalpolitiskt prioriterade områden. Motionärerna framhåller bl.a. att regeringen saknar de grundläggande riktlinjerna i det framlagda förslaget. Det krävs en planerad utveckling som gör insatserna hållbara och verkningsfulla för befolkningen i Bergslagen, framhålls det vidare. I motionen begärs också åtgärder för att skapa nya och varaktiga arbeten dels i Hällefors och Ljusnarsbergs kommuner, dels i Hallstahammar, Surahammar och övriga Västmanland samt dels i Smedjebackens kommun.

I motion 1987/88:A30 av Elver Jonsson m.fl. (fp) redovisas folkpartiets syn på regionalpolitikens allmänna riktlinjer. Bl.a. framhålls att regionalpolitiken i dag står inför nya problem, varvid introduktionen av ny teknik inom informationsbehandling, biokemi och andra kunskapsintensiva eller högteknologiska områden spelar en viktig roll.

Gunnel Jonäng och Gunnar Björk (c) begär i motion 1987/88:A31 ett särskilt åtgärdsprogram för Gävleborgs län samt att även Hofors och Sandvikens kommuner skall omfattas av de föreslagna åtgärderna.

I motion 1987/88:A477 av Karl Boo m.fl. (c) – väckt under den allmänna motionstiden i år – föreslås ett omfattande handlingsprogram för Bergslagen. Programmet innefattar förslag som främst syftar till att stärka infrastrukturen i regionen.

I motionerna 1987/88:A18 av Gullan Lindblad och Göthe Knutson (m) och 1987/88:A20 av Lars-Ove Hagberg m.fl. (vpk) föreslås att också Värmlands län bör omfattas av det föreslagna "Bergslagspaketet", eller att regeringen återkommer till riksdagen med ett motsvarande åtgärdsprogram för Värmlands län. I motion A20 framhålls bl.a. behovet av statlig verksamhet, lokala studiecentra för decentraliserad högskoleutbildning samt analys av mineral- och malmfyndigheter.

Slutligen föreslås i motion 1987/88:A27 av Börje Hörnlund och Karin Israelsson (c) att ytterligare satsningar skall göras i Västerbottens inland. I motionen redovisas en lång rad krav på åtgärder som spänner över ett brett register. Ytterligare insatser i Västerbottens inland begärs även i motion 1987/88:A17 av John Andersson (vpk). Samme motionär föreslår i motion 1987/88:A19 att norra Sveriges inland skall tilldelas 100 milj. kr. för ökad sysselsättning. Anslaget bör fördelas efter samråd med kommuner och länsmyndigheter i berört område.

Utskottets överväganden

Arbetsmarknadsutskottet delar för sin del uppfattningen i propositionen att det minskade personalbehovet vid Domnarvets järnverk i Borlänge och nedläggningen av gruvbrytningen i Grängesberg i Ludvika kommun samt utvecklingen i norra Sveriges inland motiverar extraordinära insatser. De förslag som redovisas i propositionen spänner över ett brett register och syftar främst till att genom infrastrukturförbättringar och andra åtgärder skapa bättre förutsättningar för näringslivsutveckling och ett mer differentierat näringsliv.

Enligt utskottets uppfattning får de föreliggande förslagen i propositionen

ses som en nödvändig komplettering av de omfattande insatser av skilda slag, bl.a. inom ramen för 1986 års beslut om åtgärder i Bergslagen, som statsmakterna beslutat om. I det föregående har redovisats skälen härför.

Utskottet vill härutöver hänvisa till de förslag inom trafikpolitiken (prop. 1987/88:55) som för närvarande bereds i riksdagen. I propositionen har särskild hänsyn tagits till kommunikationernas avgörande betydelse för den regionala utvecklingen.

Härutöver bör nämnas att riksdagen i samband med behandlingen av regeringens budgetproposition (prop. 1987/88:100) kommer att ta ställning till ett stort antal förslag inom olika verksamhetsområden av regionalpolitisk betydelse. Till detta bör läggas att regeringen har aviserat om en särskild proposition om utvecklingen i Norrbotten till våren. Det finns också anledning erinra om de kraftigt förstärkta anslagen till länsstyrelserna för regionala utvecklingsinsatser i länen.

Utskottet har anledning utgå från att regeringen uppmärksamt följer utvecklingen i de utsatta regionerna och vid behov återkommer till riksdagen med förslag till ytterligare insatser. En del av de kommuner som förs fram i motionerna tillhör för övrigt det regionalpolitiska stödområdet och kommer i åtnjutande av ordinarie regionalpolitiska insatser. Andra kommuner omfattas redan av pågående eller nu framlagt åtgärdsprogram.

När det gäller förslaget i motion A19 om särskilda åtgärder för ökad, kvinnlig sysselsättning i norra Sveriges inland vill utskottet erinra om länsstyrelsernas uppdrag att varje år i sina länsrapporter redogöra för kvinnornas villkor på arbetsmarknaden och i utbildningssystemet. Det ger ett underlag bl.a. för prioritering och fördelning av resurser för arbetsmarknads-, utbildnings- och regionalpolitiska insatser. Länsstyrelserna anslår vidare betydande belopp av sina projektmedel för olika typer av åtgärder som bl.a. syftar till att förbättra kvinnornas ställning på arbetsmarknaden.

Utskottet finner inte anledning att i detta sammanhang ta upp de mer övergripande frågorna beträffande regionalpolitikens allmänna inriktning, såsom förordas i motion A30 (fp). Till de frågorna återkommer utskottet senare i vår i samband med behandlingen av anslagen till regionalpolitiken (AU 1987/88:13).

Slutligen vill utskottet erinra om arbetet i den regionalpolitiska utredningen. I det arbetet kommer att prövas olika förslag till åtgärder i syfte att stärka de regioner som har en svag utveckling.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet de i detta sammanhang behandlade motionerna i här aktuella delar.

Bergslagsdelegationen m.m.

Utskottet tar härefter upp frågan om *Bergslagsdelegationens roll och uppgifter*. I motion 1987/88:A29 av Börje Hörnlund m.fl. (c) anförs att Bergslagsdelegationen bör bli ett mera permanent organ bl.a. med tanke på behovet av samordnade och offensiva insatser för att utveckla Bergslagen. Delegationen skulle då kunna ta över ansvaret för Bergslagens tekniska högskola och samtidigt tillföras resurser för detta ändamål i form av tjänster som är förlagda till regionen, men som replierar på berörda universitet.

Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag i frågan.

Det nu pågående Bergslagsprogrammet löper ut den 1 juli 1989. Enligt utskottets uppfattning är det mot den bakgrunden för tidigt att nu ta ställning till delegationens framtid. Frågan om Bergslagens tekniska högskola och dess ledningsorganisation bör prövas i annat sammanhang. Motion A29 avstyrks med hänvisning härtill i aktuell del.

Insatser på landsbygden

Behovet av *intensifierade insatser på landsbygden* tas upp i motion 1987/88:A29 av Börje Hörnlund m.fl. (c). I motionen framhålls bl.a. att en levande landsbygd har stor betydelse för långt fler än dem som bor på landsbygden. Landsbygden måste därför få sin rättmätiga del av de statliga insatser som satsas på utveckling och infrastruktur. Nya "grepp" måste till för att bryta den negativa utvecklingen på landsbygden.

I motionen föreslås också att den av Europarådet initierade kampanjen, Landsbygd 90, skall tillföras erforderliga resurser för den fortsatta verksamheten.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna beträffande betydelsen av en levande landsbygd. Bl.a. genom glesbygdsdelegationen och de berörda länsstyrelserna görs också betydande insatser med det syftet. Flertalet av de krav som ställs beträffande ett utvecklingsprogram för landsbygden kan också förverkligas inom ramen för det särskilda åtgärdsprogrammet för jordbruket i norra Sverige samt med ordinarie glesbygdsstöd. I budgetpropositionen föreslås för övrigt att ytterligare 80 milj. kr. skall anvisas till särskilda åtgärder för jordbruket i norra Sverige. Dessa anslagsfrågor behandlas av riksdagen i vår.

Beträffande ytterligare medel till kampanjen Landsbygd 90 kan nämnas att glesbygdsdelegationen tilldelats 3,5 milj. kr. i särskilda medel, att delegationen inom ordinarie budget för budgetåret 1987/88 har avsatt ca 1,5 milj. kr. till kampanjen, att Nationella Folkrörelsekommittén erhållit 2 milj. kr. för insatser under innevarande år samt att arbetsmarknadsdepartementet har beslutat avsätta 2,3 milj. kr. till projekt inom kampanjen. Härtill kommer att länsstyrelserna för innevarande budgetår tilldelats 131 milj. kr. för projektverksamhet, varvid länsstyrelserna har att uppmärksamma den europeiska landsbygdskampanjen.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion A29 i här aktuella delar.

Lokaliseringssamrådet

Slutligen tar utskottet i detta avsnitt upp till behandling motion 1987/88:A20 av Lars-Ove Hagberg m.fl. (vpk), i vilken aktualiseras behovet av *styrmöjligheterna över företagens investeringar*. Motionärerna framhåller bl.a. att regeringens misslyckande när det gäller att få till stånd nya sysselsättningstillfällen inom industrin i Borlänge visar regeringens brist på styrmedel. Lokaliseringssamrådet bör därför ersättas med en direkt styrning av investeringar och nyetableringar. Varje investering av betydelse utanför de

regionalpolitiskt prioriterade områdena måste prövas av regeringen.

Utskottet har en annan uppfattning än motionärerna när det gäller lokaliseringssamrådets betydelse. Det har visat sig fylla en viktig funktion i arbetet med att etablera nya verksamheter i sysselsättningssvaga kommuner. Utskottet vill härutöver erinra om att hithörande frågor kommer att prövas i den nyligen tillsatta regionalpolitiska utredningen. Motion A20 i denna del avstyrks med hänvisning till det anförda.

Decentralisering

Den prioriteringsordning riksdagen beslutat om innebär att i första hand skogslänen och i andra hand sydöstra Sverige och Sjuhäradsbygden skall komma i fråga vid lokalisering av statlig verksamhet (se bl.a. AU 1986/87:13 s. 36).

I fyra motioner behandlas frågan om *lokalisering av statlig verksamhet*. Tullverkets centrala datafunktion föreslås bli lokaliserad till Sandvikens kommun i motion 1987/88:A22 av Wivi-Anne Cederqvist (s), Östersunds kommun i motion 1987/88:A25 av Nils-Olof Gustafsson och Margareta Winberg (s) samt Hudiksvalls kommun i motion 1987/88:A31 av Gunnel Jonäng och Gunnar Björk (c). Produktionen av vissa svenska kartor föreslås i motion A31 ske på lantmäteriverket i Gävle.

I årets budgetproposition föreslås att tullverkets centrala datafunktion skall lokaliseras till Luleå (prop. 1987/88:100, bil. 9). I propositionen anförs att det vid detta ställningstagande har handlat om att väga de verksamhetsmässiga argumenten mot de regionalpolitiska hänsynen.

Denna fråga kommer senare i vår att behandlas i skatteutskottet. När det gäller de regionalpolitiska aspekterna kan utskottet konstatera att valet av Luleå som lokaliseringsort överensstämmer med de uttalanden beträffande prioriteringsordning vid lokalisering av statlig verksamhet som utskottet tidigare uttalat, och som riksdagen ställt sig bakom.

Frågan om produktionen för framställning av vissa svenska kartor tas upp i budgetpropositionen (prop. 1987/88:100, bil. 13). Den kommer senare i vår att behandlas av bostadsutskottet (BoU 1987/88:8).

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet de i sammanhanget behandlade motionerna i tillämpliga delar.

Stödområdesindelning m.m.

Villkoren för regionalpolitiskt stöd är olika beroende på omfattningen och karaktären av ortens eller kommunens problem. För närvarande finns tre stödområden, A, B och C, där stödområde A innebär de förmånligaste regionalpolitiska stöden. Härutöver kan emellertid regeringen peka ut orter/regioner med omfattande strukturförändringar inom näringslivet som tillfälliga stödområden och dessutom besluta om stöd till företag utanför stödområdet samt om synnerliga skäl föreligger också lämna högre bidrag än normalt.

Som tidigare nämnts aviseras i propositionen att Borlänge kommun skall komma i fråga för stöd i enlighet med 17 § förordningen (1982:677) om regionalpolitiskt stöd t.o.m. utgången av år 1989.

I sex motioner föreslås en ändring i stödområdesindelningen.

I motion 1987/88:A24 av Barbro Sandberg (fp) föreslås att Tierps och Östhammars kommuner skall inplaceras i stödområde C. I motionerna 1987/88:A20 av Lars-Ove Hagberg m.fl. (vpk) och 1987/88:A21 av Birgitta Hambraeus och Karl Boo (c) förordas att Säters kommun skall inordnas i stödområde. I motion A20 förs även fram förslaget att Gagnefs kommun skall inplaceras i stödområde. I motion 1987/88:A23 av Wivi-Anne Cederqvist (s) föreslås att Sandvikens kommun skall placeras i stödområde C under åren 1988 och 1989. Om detta yrkande ej vinner gehör bör Sandvikens kommun för satsningar i utvecklingsprojekt få tillämpa de regler som gäller i stödområde C. I motion 1987/88:A28 (m) föreslås att Borlänge kommun skall temporärt vara inplacerad i stödområde C. I motion 1987/88:A25 av Nils-Olof Gustafsson och Margareta Winberg (s) föreslås att Bräcke kommun skall inplaceras permanent i stödområde A.

Utskottet vill med anledning av de framlagda förslagen om ändrad stödområdesindelning framhålla betydelsen av att stödområdesindelningen ligger fast över en längre tid och inte ändras för ofta. Härför talar för övrigt också det förhållandet att denna fråga kommer att bli föremål för särskilda överväganden i den nyligen tillsatta regionalpolitiska utredningen.

Utskottet vill slutligen erinra om den möjlighet som regeringen har att utanför stödområde ange orter eller kommuner där under en begränsad övergångstid lokaliseringsstöd bör komma i fråga i vissa fall till följd av svåra strukturomvandlingsproblem. Med regeringens beslut den 11 februari 1988 beträffande Borlänge kommun i stödhänseende tillgodoses motion A28 i aktuell del.

Det sagda innebär att utskottet avstyrker förslagen om inplacering i stödområde av kommunerna Tierp, Östhammar, Sandviken, Bräcke och Säter.

Likaså avstyrks förslaget i motion A20 om inplacering i stödområde av Gagnefs kommun.

Utskottet tar slutligen i detta avsnitt upp förslaget i motion 1987/88:A24 av Barbro Sandberg (fp) och 1987/88:A30 av Elver Jonsson m.fl. (fp) om ett *återinförande av sysselsättningsstödet i stödområde C*. Denna stödform kommer att bli föremål för överväganden i den regionalpolitiska utredningen. Med hänvisning härtill, samt till att riksdagen för mindre än ett år sedan fattade beslut om stödformens avskaffande i stödområde C, avstyrks motion A30 i denna del.

Vissa arbetsmarknadsfrågor

Som förut nämnts deltar Sverige i Europarådets landsbygdskampanj. Syftet är att utveckla och skydda landsbygden och dess kvaliteter. Kampanjen startades i juni 1987 och skall pågå till utgången av innevarande år.

Med hänvisning till landsbygdskampanjen kritiserar Börje Hörnlund m.fl. (c,m,fp) i motion 1987/88:A26 att industriministern och andra regeringsföreträdare visserligen vid olika tillfällen understryker vikten av att stödja landsbygdens utveckling men att de positiva uttalandena inte följs av konkreta insatser. När det gäller behovet av sådana insatser framhåller

motionärerna att det i dagsläget saknas en specialutbildning som är anpassad till de särskilda förhållanden som råder på landsbygden. Det krävs ofta kvalificerad kunskap och kompetens på flera områden om man skall få en bra utkomst. Många gånger behövs kombinationssysselsättningar om en god försörjning skall kunna säkerställas. Vad beträffar anordnandet av utbildningen pekar motionärerna på den resurs som *folkhögskolorna* utgör.

I motion A26 liksom i motion 1987/88:A20 av Lars-Ove Hagberg m.fl. (vpk) förordas att utbildningen jämställs med arbetsmarknadsutbildning och att utbildningsbidrag därför bör kunna utgå till de studerande. Motionärerna förutsätter att reglerna ändras så att de som vid folkhögskolorna genomgår en för landsbygdens behov anpassad yrkesutbildning skall kunna erhålla utbildningsbidrag.

Utskottet gör i denna fråga följande bedömning. Folkhögskolorna spelar en stor roll i vårt lands utbildningssystem. Inte minst från regionalpolitisk synpunkt är det betydelsefullt att folkhögskolorna finns i alla delar av landet och sålunda kan ge en god geografisk täckning för skiftande utbildningsbehov. Arbetsmarknadsmyndigheterna har sedan lång tid tillbaka anlitat folkhögskolorna för sin utbildningsverksamhet. De är även i den nya organisationen för arbetsmarknadsutbildningen oförhindrade att upphandla utbildningstjänster från folkhögskolorna, och det sker också i den utsträckning dessa erbjuder lämpliga kurser. Detta innebär att om folkhögskolorna offererar yrkesutbildningskurser med den inriktning motionärerna åsyftar bör det vara möjligt för länsarbetsnämnderna att upphandla sådana kurser inom ramen för gällande regler. Så till vida är syftet med motion A26 redan tillgodosett. Däremot är utskottet inte berett att på grundval av motionen ta initiativ till ett särskilt uppdrag åt folkhögskolorna att med regionalpolitisk motivering starta nya utbildningskurser.

Vid detta ställningstagande har utskottet också tagit hänsyn till att motionärerna menar att de kurser de förordar skall vara förenade med rätt till utbildningsbidrag. För att arbetsmarknadsutbildning och därtill knutna utbildningsbidrag skall beviljas förutsätts enligt huvudregeln att sökanden är arbetslös eller riskerar att bli arbetslös. I vissa undantagsfall och inom en viss ram kan arbetslöshetsvillkoret efterges. I båda fallen ligger dock en individuell prövning på arbetsmarknadsmässiga grunder i botten för besluten om utbildning och bidrag. Kravet på en sådan prövning kan man enligt utskottets mening inte släppa efter på med hänsyn till utbildningsbidragets syfte och förmånsnivå.

Med åberopande av det ovan anförda föreslår utskottet att motionerna A20 och A26, den förstnämnda i här aktuell del, inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

Birgitta Hambraeus och Karl Boo (c) föreslår i motion 1987/88:A21 att den som uppbär *arbetslöshetsersättning* skall kunna övergångsvis behålla ersättningsrätten när han eller hon startar ett eget företag och då inte längre står till arbetsmarknadens förfogande.

Den som startar egen verksamhet anses inte längre uppfylla arbetsvillkoret för arbetslöshetsersättningarna och går därmed miste om ersättningsrätten. Problemet har sedan ett par år tillbaka lösts genom starta-eget-bidraget som finansieras från tionde huvudtitelns anslag till Sysselsättningsskapande

åtgärder. Bidraget ger den som startar egen verksamhet ett ekonomiskt stöd under sex månader med samma belopp som arbetslöshetsersättningarna utan krav på att vederbörande skall stå till arbetsmarknadens förfogande, dvs. vara beredd ta en anställning som arbetsförmedlingen anvisar. Syftet med motionsyrkandet är redan tillgodosett, och det påkallar därför inte någon riksdagens åtgärd.

Anslagsfrågor

B 20. Arbetsmarknadspolitiska insatser i Bergslagen

Regeringen föreslår (bil. 4, s. 45-46) att riksdagen på tilläggsbudget under angivna rubrik skall anvisa ett nytt anslag om 65 milj. kr. Medlen är avsedda att användas till personalförstärkning inom arbetsförmedlingen, utökad arbetsmarknadsutbildning, insatser i form av rekryteringsstöd, beredskapsarbete och starta-eget-bidrag. Vidare beräknas medel för olika stödåtgärder för arbetshandikappade. Ett belopp har avsatts för åtgärder utöver det ordinarie regelsystemet som kan behöva vidtas i individuella fall. När det gäller beloppsfördelningen för de nu uppräknade åtgärderna torde få hänvisas till propositionen. Det anmärks i denna att en stor del av insatserna kan väntas bli koncentrerade till Borlänge.

Av anslaget är 9 milj. kr. avsedda för att ge arbetsförmedlingen en personalförstärkning motsvarande 20 årsarbetare under tre år. Börje Hörnlund m.fl. (c) i motion 1987/88:A29 motsätter sig inte denna regionala förstärkning men anser att den bör finansieras genom en neddragning av de centrala resurserna på arbetsmarknadsverket. Motionärerna yrkar att riksdagen skall besluta om en sådan form av finansiering.

Motionärerna föreslår inte någon samtidig sänkning av det nu aktuella anslaget. Detta innebär att de medel som frigörs med den i motionen föreslagna finansieringen blir disponibla för övriga arbetsmarknadspolitiska insatser under anslaget. Motionärerna har inte angett vilken typ av insatser som de vill prioritera, och utskottet saknar för sin del anledning att frångå de beloppsavvägningar som görs i propositionen. Med hänvisning härtill och till att principfrågan om fortsatt överföring av resurser från arbetsmarknadsverkets centrala administration till fältorganisationen återkommer vid utskottets behandling av arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader för nästa budgetår (AU 1987/88:11) avstyrker utskottet det föreliggande yrkandet i motion A29.

Det nya anslaget tillstyrks i motion 1987/88:A28 av Alf Wennerfors m.fl. (m). Även utskottet kan, som framgår av vad ovan anförts, biträda regeringens förslag på denna punkt. Det begärda anslaget bör sålunda anvisas av riksdagen.

B 21. Särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Ludvika kommun m.m.

Under denna rubrik föreslår regeringen (bil. 4, s. 46-47) att riksdagen skall anvisa ett nytt anslag om 100 milj. kr. Av beloppet skall högst 50 milj. kr.

användas för utbildningsinsatser i samband med ASEA:s väntade expansion av verksamheten i Ludvika. Insatserna skall gälla både vidareutbildning av personer som redan är anställda hos företaget och utbildning av personer som har blivit arbetslösa på grund av förändringarna inom SSAB, dvs. avvecklingen av gruvdriften i Grängesberg och de planerade personalminskningarna i Borlänge.

Vidare föreslås i propositionen att 50 milj. kr. skall anvisas för att göra det möjligt att stödja olika utvecklingsprojekt som har samband med ASEA:s expansion i Ludvika.

Regeringens förslag till medel för utbildningskostnader godtas av Alf Wennerfors m.fl. (m) i motion 1987/88:A28. Däremot avvisas förslaget att "ställa 50 milj. kr. till förfogande för ospecificerade utvecklingsprojekt". Dessa bör enligt motionärerna kunna förverkligas inom ramen för företagets normala verksamhet i samband med den planerade expansionen.

Elver Jonsson m.fl. (fp) anser i motion 1987/88:A30 att det är tveksamt att "subventionera personalutbildning på det sätt som det föreslagna utbildningsstödet implicerar". Motionärerna menar att likabehandling inom regionalpolitiken innebär att alla företag – de tänker då särskilt på de mindre företagen i regionen – med förutsättningar att expandera bör erbjudas stöd till utbildning. De föreslagna medlen för utbildning och utvecklingsprojekt bör därför enligt motionärerna föras över till ordinarie anslag för denna typ av åtgärder och fördelas på regional nivå efter sedvanliga beslut av länsarbetsnämnden.

Lars-Ove Hagberg m.fl. (vpk) menar i motion 1987/88:A20 att det är i högsta grad betänkligt att ge ASEA ett samhällsstöd på 100 milj. kr. för utbildning. Motionärerna föreslår att ASEA skall få stöd endast för de utbildningsinsatser företaget gör för de personer som har blivit arbetslösa på grund av förändringarna inom SSAB. Övriga medel föreslås bli överförda till länsarbetsnämnden, att användas till arbetsmarknadspolitiska åtgärder i västra Bergslagen.

Utskottet anser i likhet med propositionen att det är positivt att de väntade friställningarna av personal hos SSAB och de samtidigt förekommande s.k. flaskhalsproblemen inom ASEA skall lösas med omfattande utbildningsinsatser. Med finansieringen över det nu föreslagna särskilda anslaget vinner man att möjligheterna inte begränsas för andra företag att söka stöd till personalutbildning och rekryteringsåtgärder via de reguljära anslagen till arbetsmarknadsutbildning, beredskapsarbeten och rekryteringsstöd m.m., såsom befaras i motion A30 (fp). Dessa stödmöjligheter påverkas med andra ord inte av att ett förhållandevis stort belopp anslås till ett enda företag för att göra i motsvarande mån omfattande rekryterings- och utbildningsinsatser.

Av vad ovan sagts följer att utskottet inte kan ansluta sig till uppfattningen i motion A20 (vpk) att utbildningsstödet endast skall avse personer som lämnar SSAB för att nyanställas hos ASEA. Utskottet biträder härvidlag vad som sägs i propositionen att det är värdefullt att även de s.k. flaskhalsproblemen inom ASEA kan lösas för att på sikt trygga den produktion som i dag bedrivs i Ludvika.

Vad härefter beträffar frågan om den del av anslaget som gäller stöd till olika utvecklingsprojekt så framgår av propositionen att det är fråga om

projekt som skall tas fram i samråd med å ena sidan regeringen eller AMS och å andra sidan ASEA. Syftet med projekten skall vara att ASEA:s verksamheter, främst i Ludvika, stärks och att personer som har blivit arbetslösa på grund av förändringarna inom SSAB också innefattas. Utskottet gör bedömningen att sysselsättningssituationen i västra Bergslagen kräver extraordinära insatser även i denna form. De är, som utskottet ser det, en komplettering av de reguljära möjligheterna inom arbetsmarknadspolitikens och regionalpolitikens ram som finns för näringsliv och enskilda att etablera eller utvidga olika slag av verksamheter. Som utskottet ovan understrukit leder de föreliggande regeringsförslagen inte till att dessa reguljära stödmöjligheter i något avseende begränsas eller försämras.

Utskottet biträder alltså regeringens förslag även på denna punkt och avstyrker därmed motionerna A20, A28 och A30 i motsvarande delar.

I propositionen anförs avslutningsvis under denna punkt att medlen "bör stå till regeringens disposition och betalas ut till det efter årsskiftet nybildade bolaget ASEA Brown Boveri AB". I klarhetens intresse bör markeras att medelsutbetalningar från anslaget sker först efter ansökan från företaget, vilket i sin tur innebär att utbetalningarna föregås av en prövning av bidragsändamålen.

Med det sagda tillstyrker utskottet den begärda medelsanvisningen om 100 milj. kr.

Lokaliseringsbidrag

Regeringen föreslår under denna punkt (bil. 5 s. 48–50) att riksdagen skall dels godkänna vad som anförts om användningen av medel på anslaget C 2. Lokaliseringsbidrag m.m., dels på tilläggsbudget för samma ändamål anvisa ett anslag av 20 milj. kr. och dels till Lokaliseringsbidrag m.m. till ASEA Brown Boveri AB på tilläggsbudget anvisa ett anslag av 100 milj. kr.

Beträffande medelsanvändningen under anslaget Lokaliseringsbidrag m.m. erinras i propositionen om att riksdagen på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisade ett anslag av 100 milj. kr. för projekt som dock kom att förskjutas framåt i tiden. Genom senare beslut har riksdagen medgivit att av de anslagna medlen 54 milj. kr. får användas för stödåtgärder i Blekinge län och 25 milj. kr. i Västerbottens län. Det föreslås nu att återstoden, 21 milj. kr., får användas till följande åtgärder:

- 10 milj. kr. för att rusta upp flygfält och starta reguljär flygtrafik i Vilhelmina och Lycksele,
- 5 milj. kr. till företagsledarutbildning i regionen under en treårsperiod,
- 5 milj. kr. till högskoleutbildning inom ekonomi och teknik i Vilhelmina, Lycksele och Storuman under en treårsperiod samt
- 1 milj. kr. till lantmäteriverket för att etablera en kartproduktionsenhet i Lycksele.

Utskottet anser att riksdagen bör godta den angivna medelsanvändningen för de nämnda ändamålen, även om dessa normalt inte skall finansieras från förevarande anslag. I fråga om högskoleutbildningen inom ekonomi och teknik bör påpekas att detta är en ny verksamhet som initieras av utbildningsministern i bil. 2 (avsnittet Högskoleutbildningen, s. 29–30). Den

kompletterande finansiering av utbildningen som utskottet nu tillstyrkt blir sålunda beroende av riksdagens ställningstagande senare i vår till inrättandet av de aktuella försökskurserna. Den frågan bereds för närvarande av utbildningsutskottet.

I vad sedan gäller frågan om medelsanvisningarna har regeringen som redan nämnts föreslagit att det befintliga anslaget Lokaliseringsbidrag m.m. förstärks med 20 milj. kr. och att ett belopp om 100 milj. kr. anvisas under ett nytt anslag, benämnt Lokaliseringsbidrag m.m. till ASEA Brown Boveri AB.

Alf Wennerfors m.fl. (m) föreslår i motion 1987/88:A28 att ASEA Brown Boveri AB inte skall omfattas av möjligheten att finansiera den tilltänkta utbyggnaden med hjälp av lokaliseringsbidrag. Motionärerna menar att koncernen själv torde ha finansiella förutsättningar att klara denna utan att budgetmedel tas i anspråk. Regeringens begäran om medel för ändamålet bör följaktligen avslås av riksdagen. Däremot anser motionärerna att det finns ett stort behov att stimulera nyetablering och expansion inom den mindre företagsamheten i Bergslagen. Med hänsyn härtill föreslår de att anslaget Lokaliseringsbidrag m.m. förstärks med 40 milj. kr.

Elver Jonsson m.fl. (fp) uttalar i motion 1987/88:A30 beträffande det föreslagna anslaget Lokaliseringsbidrag m.m. till ASEA Brown Boveri AB att stöd bör ges enligt gällande regler inom regionalpolitiken. Regionala stödformer får inte leda till godtycke, och de bör bidra till en regional utveckling som står i proportion till kostnaden. Motionärerna anser att de aktuella medlen bör överföras till ordinarie anslag.

Lars-Ove Hagberg m.fl. (vpk) menar i motion 1987/88:A20 att det är riktigt att 100 milj. kr. tillfaller västra Bergslagen men att det inte är rimligt att ge lokaliseringsbidrag med stora belopp till ASEA utan att vissa krav uppfylls. Dessa bör för det första vara att 500 nya arbetstillfällen tillförs netto utan att det skapar nya sysselsättningsproblem på andra sysselsättningssvaga orter i landet. För det andra skall ASEA kunna styrka att de nya jobben belastar verksamheten i sådan grad att lokaliseringsbidrag kan anses vara skäligt. Om inte dessa villkor uppfylls bör anslaget ställas till länsstyrelsens förfogande för insatser i Ludvika kommun.

Vad först beträffar frågan om det särskilda anslaget Lokaliseringsbidrag m.m. till ASEA Brown Boveri AB framgår av propositionen att det är avsett att stödet skall ha formen av lokaliseringsbidrag eller offertstöd som skall beviljas enligt gällande stödregler. Det är alltså fråga om att ge företaget ett reguljärt lokaliseringsstöd. Stödet skall ses mot bakgrunden av den stora sysselsättningsökning som företaget har utfäst sig att åstadkomma. Stödet har inte beräknats bli större än vad som normalt kan utgå per nytillkommande arbetstillfälle. Med avslag på motionerna A20, A28 och A30 i aktuella delar tillstyrker utskottet att riksdagen, såsom regeringen begärt, anslår 100 milj. kr. till Lokaliseringsbidrag m.m. till ASEA Brown Boveri AB.

Av utskottets ställningstagande följer att utskottet med avstyrkande av motion A28 i den delen också biträder regeringens förslag att anslaget Lokaliseringsbidrag m.m. skall förstärkas med 20 milj. kr. Med anledning av vad som sägs i motionen om ökat stöd till den mindre företagsamheten i regionen kan hänvisas till de ökade stödmöjligheter som kommer att finnas

vid bifall till regeringens av utskottet i det följande tillstyrkta förslag om medel till ett nytt investmentbolag i regionen.

C 12. Särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland

Regeringen föreslår under denna punkt (bil. 5, s.50–52) att riksdagen skall anvisa ett nytt anslag om 140,5 milj. kr. Anslaget skall enligt propositionen användas till följande ändamål, med belopp angivna som riktvärden:

- 50 milj. kr. till *riskkapital* varav huvuddelen utnyttjas som medelstillskott till ett nytt investmentbolag med inriktning på små och medelstora företag i Ludvika, Smedjebackens, Borlänge, Hällefors och Ljusnarsbergs kommuner,
- 10 milj. kr. till de *regionala utvecklingsfonderna* i Örebro och Kopparbergs län,
- 44,5 milj. kr. till olika *kompetensutvecklingsprojekt*,
- 17,5 milj. kr. för *regionalt utvecklingsarbete m.m.*,
- 19 milj. kr. för utvecklingsprogram för *sågverks- och trämanufakturindustrin* i Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens län.

Alf Wennerfors m.fl. (m) anser i motion 1987/88:A28 att tillskottet till det nya investmentbolaget bör ges i form av lån. De föreslår i enlighet härmed att finansieringen av detta lån skall ske från ett särskilt anslag om 50 milj. kr., benämnt Lån till regionala investmentbolag. Det av regeringen föreslagna anslaget bör till följd härav sänkas med motsvarande belopp och uppföras med 90,5 milj.kr.

Elver Jonsson m.fl. (fp) är i motion 1987/88:A30 kritiska till den tilltänkta formen för stöd till sågverks- och trämanufakturindustrin. Dessa företag bör i de berörda länen enligt motionärernas mening kunna stödjas bättre genom folkpartiets förslag om sänkta socialavgifter. Mot den bakgrunden förordar motionärerna dels att förevarande anslag sänks med 19 milj. kr., dels att anslaget C 4. Regionala utvecklingsinsatser förstärks med motsvarande belopp, att fördelas på resp. länsstyrelse för att tillgodose det behov som kan finnas av snabba insatser.

Förslag om lånefinansiering av nya investmentbolag har tidigare förts fram av moderata samlingspartiet i samband med inrättandet av sådana bolag i Blekinge och Västerbottens län. Att staten går in med andra former av kapitalinsatser har emellertid godtagits i dessa fall, och utskottet gör samma bedömning nu. Därmed avstyrks motion A28 i denna del. Det kan tilläggas att lån till investmentbolag är en reguljär stödform som regeringen kan bevilja utan riksdagens hörande.

Behovet av särskilda insatser för sågverks- och trämanufakturindustrin i inlandet bestrids inte i motion A30 (fp). Utskottet anser att det är mer ändamålsenligt att finansiera insatserna från det nu föreslagna anslaget än från det s.k. länsanslaget såsom motionen förordar.

Med avstyrkande av de nämnda motionerna i aktuella delar biträder utskottet regeringens förslag om det nya anslaget om 140,5 milj. kr.

I motion 1987/88:A24 föreslår Barbro Sandberg (fp) beträffande *länsanslaget till Uppsala län* att regeringen får i uppdrag att fördela om medlen på

anslaget Regionala utvecklingsinsatser så att länet kan tilldelas ett ökat anslag med särskild inriktning på Norduppland.

Uppsala län har för innevarande budgetår tilldelats ett från 4 till 6 milj. kr. förhöjt länsanslag. Med hänvisning härtill finner utskottet inte anledning att föreslå riksdagen ett initiativ till ytterligare höjning av beloppet för innevarande budgetår. Till frågorna om storleken på anslaget Regionala utvecklingsinsatser m.m. och dess fördelning på länsstyrelserna under nästa budgetår återkommer utskottet i betänkande AU 1987/88:13. Med det anförda avstyrks motionen.

Slutligen föreslås i motion 1987/88:A461 av Jan Hyttring och Bertil Jonasson (c) att riksdagen skall besluta ändra bestämmelserna för *regionalpolitiskt stöd till turistinvesteringar*, så att stöd till sådana investeringar kan beviljas i Bergslagskommunerna oaktat de inte tillhör ett primärt rekreationsområde.

Enligt gällande regler i förordningen om regionalpolitiskt stöd skall stöd till turistinvesteringar i första hand komma i fråga i stödområdena A och B. Dessutom kan stöd ges till investeringar som sker i primära rekreationsområden inom stödområde C. I sistnämnda fall beviljas dock stöd inte generellt utan endast om det föreligger särskilda skäl för stödåtgärden. Dessa grunder för stödet till turistnäringen fastställdes genom 1982 års regionalpolitiska beslut (prop. 1981/82:113, AU 1981/82:13 s. 101). Utskottet anser att man på grundval av det förevarande motionsyrkandet inte bör frångå den prioritering av stödområdena A och B med deras särskilt svåra utvecklingsproblem som innefattas i de angivna villkoren för stödet till turistnäringen. Därför avstyrks motionen i den nu behandlade delen.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *insatsernas inriktning och omfattning*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A17, 1987/88:A18, 1987/88:A19, 1987/88:A20 yrkandena 2, 7, 12, 14 och 15, 1987/88:A27, 1987/88:A29 yrkande 1, 1987/88:A30 yrkande 1, 1987/88:A31 yrkandena 1 och 6 samt 1987/88:A477,

2. beträffande *Bergslagsdelegationens roll och uppgifter*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A29 yrkande 7,

3. beträffande *intensifierade insatser på landsbygden*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A29 yrkandena 3 och 4,

4. beträffande *styrmöjligheterna över företagens investeringar*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A20 yrkande 10,

5. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A22, 1987/88:A25 yrkande 1 och 1987/88:A31 yrkandena 2 och 3,

6. beträffande *inplacering i stödområde av kommunerna Tierp, Östhammar, Sandviken, Borlänge, Säter och Bräcke*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A20 yrkande 9 i motsvarande del, 1987/88:A21 yrkande 12, 1987/88:A23, 1987/88:A24 yrkande 2, 1987/88:A25 yrkande 2 och 1987/88:A28 yrkande 3 i motsvarande del,

7. beträffande *inplacering i stödområde av Gagnefs kommun*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A20 yrkande 9 i motsvarande del.

8. beträffande *återinförande av sysselsättningsstödet i stödområde C*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A24 yrkande 3 och 1987/88:A30 yrkande 4,

9. beträffande *folkhögskolekurser i anslutning till landsbygdskampanjen*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A20 yrkande 19 och 1987/88:A26,

10. beträffande *arbetslöshetsersättning vid start av företag*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A21 yrkande 3,

11. att riksdagen med bifall till propositionen samt med avslag på motion 1987/88:A29 yrkande 10 till *Arbetsmarknadspolitiska insatser i Bergslagen* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 65 000 000 kr.,

12. att riksdagen med bifall till propositionen samt med avslag på motionerna 1987/88:A20 yrkande 4, 1987/88:A28 yrkande 1 och 1987/88:A30 yrkande 5 i motsvarande del till *Särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Ludvika kommun m.m.* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 100 000 000 kr.,

13. beträffande *användningen av medel på anslaget C 2. Lokaliseringsbidrag m.m.*
att riksdagen godkänner vad som anförts i propositionen,

14. att riksdagen med bifall till propositionen samt med avslag på motionerna 1987/88:A20 yrkande 3, 1987/88:A28 yrkande 2 och 1987/88:A30 yrkande 5 i motsvarande del till *Lokaliseringsbidrag m.m. till ASEA Brown Boveri AB* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 100 000 000 kr.,

15. att riksdagen med bifall till propositionen samt med avslag på motion 1987/88:A28 yrkande 3 i motsvarande del till *Lokaliseringsbidrag m.m.* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 20 000 000 kr.,

16. att riksdagen med bifall till propositionen samt med avslag på motionerna 1987/88:A28 yrkandena 4 och 5 och 1987/88:A30 yrkandena 2 och 3 till *Särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 140 500 000 kr.,

17. beträffande *länsanslaget till Uppsala län*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A24 yrkande 1,

18. beträffande *regionalpolitiskt stöd till turistinvesteringar i Bergslagen*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A461 yrkande 7.

Stockholm den 23 februari 1988

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Lars Ulander

Närvarande: Lars Ulander (s), Elver Jonsson (fp), Marianne Stålberg (s), Lahja Exner (s), Börje Hörnlund (c), Gustav Persson (s), Bengt Wittbom (m), Sten Östlund (s), Bo Nilsson (s), Charlotte Branting (fp), Sonja Rembo (m), Kersti Johansson (c), Lars-Ove Hagberg (vpk), Sven Lundberg (s) och Erik Holmkvist (m).

Reservationer

1. Insatsernas inriktning och omfattning (mom. 1)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Arbetsmarknadsutskottet delar" och på s. 12 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det är positivt att Bergslagen och norra Sveriges inland föreslås få ökat regionalpolitiskt stöd. Detta är nödvändigt med tanke på de problem dessa landsdelar konfronteras med. Utskottet anser dock att den strategi regeringen väljer lämnar en hel del övrigt att önska.

Som påtalas i motion A30 (fp) karaktäriseras propositionen i sin helhet av en brist på analys och helhetsbegrepp. I stället föreslår regeringen en rad åtgärder som inte bildar något sammanhängande mönster och vilkas långsiktiga effekter framstår som ytterst oklara. Allt som möjligen skulle kunna räknas som regionalpolitiska insatser under de senare åren redovisas i propositionen. Däremot är nyheterna få och någon linje i insatserna är svår att skönja. Utskottet ställer sig kritiskt till detta sätt att angripa problemen.

Regionalpolitiska insatser måste enligt utskottets mening bygga på prioritering av de åtgärder som på lång sikt kan komma att ha en positiv inverkan på landsdelen i fråga. Genom regeringens oförmåga att göra dessa prioriteringar försvinner helhetssynen och de långsiktiga strukturförändringarna blir oförutsägbara och slumpmässiga. De som i slutänden drabbas är givetvis invånarna på dessa orter som under en kort tid invaggas i en falsk trygghet. På detta sätt uteblir strukturella förändringar och efter några år måste stödet ökas i stället för att avtrappas.

Denna brist på strategi framstår som speciellt påtaglig i den del av propositionen som behandlar norra Sveriges inland. Dessa delar av landet

brottas sedan lång tid med en rad strukturella problem. I propositionen får dock dessa problem en mycket begränsad uppmärksamhet och intrycket är att norra Sveriges inland pliktskyldigast får ett omnämnande i vad som egentligen är en proposition om Bergslagen.

Utskottet noterar med förvåning att denna proposition låtit vänta på sig under nästan ett helt år. Redan i våras ansåg sig regeringen ha utarbetat en rad förslag till åtgärder för att lösa akuta problem inom regionalpolitiken. Riksdagen bad regeringen klarlägga vari dessa förslag bestod. Inte förrän nu har regeringen försökt göra detta, men mycket mer klarhet uppnås dock inte.

Vårens riksdagsbeslut har dock stimulerat regeringen att satsa större medel än tidigare avsetts på infrastrukturella åtgärder och det har visat sig fullt möjligt att redovisa medlens användningsområde innan riksdagen tar beslut. Riksdagens beslut i våras har därför lett till en kraftfullare och mindre improviserad regionalpolitik än vad regeringen var villig att föra innan regeringens bakslag i riksdagen.

Som framhålls i motion A30 står regionalpolitiken i dag inför nya problem. Tidigare handlade regionalpolitik i stor utsträckning om att möta problem i samband med lantbrukets rationalisering och tillverkningsindustrins expansion. I dag står vi inför en situation som till stora delar betingas av introduktionen av ny teknik inom kunskapsintensiva eller högteknologiska områden. Även tjänstesektorns ökade möjligheter är av intresse i detta sammanhang. Detta kan leda till en kraftig koncentration av människor, verksamheter och resurser till ett mycket litet antal befolkningstäta regioner. En utbyggnad av infrastrukturen i regionalpolitiskt prioriterade regioner kommer därför att få ökad betydelse.

Regionalpolitiken måste framöver handla mer om central omfördelning genom kostnadspåverkan och i ökad utsträckning inriktas på att stödja nyskapande och kreativitet på lokal och regional nivå. En följd av detta blir att regionalpolitiken i högre grad än tidigare måste inrikta sig på mindre företag.

Vad utskottet anfört om insatsernas inriktning och omfattning bör med tillstyrkan av motion A30 ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motioner avstyrks i tillämpliga delar.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

> 1. beträffande *insatsernas inriktning och omfattning*
>
> att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A30 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1987/88:A17, 1987/88:A18, 1987/88:A19, 1987/88:A20 yrkandena 2, 7, 12, 14 och 15, 1987/88:A27, 1987/88:A29 yrkande 1 och 1987/88:A31 yrkandena 1 och 6 samt 1987/88:A477 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Arbetsmarknadsutskottet delar " och på s. 12 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Samhällsutvecklingen har under en följd av år inneburit en ökad centralisering med ett minskat inflytande för den enskilde. Som påpekas i motion 1987/88:A29 (c) har politiken under de senaste åren kraftigt stimulerat och prioriterat de mest expansiva regionerna till men för både de stora tätorterna och landet i övrigt.

Mot bakgrund av den hittillsvarande koncentrationsutvecklingen i samhället måste, enligt utskottets uppfattning, en huvuduppgift för den ekonomiska politiken vara att främja en utveckling mot bättre balans såväl mellan som inom skilda regioner. En bättre regional balans innebär att landets samlade produktionsresurser kan utnyttjas på ett bättre sätt. De grundläggande balansproblemen i samhällsekonomin kan inte lösas om inte produktionsförutsättningar i form av mänskligt kunnande, samhällsinvesteringar och råvarutillgångar över hela landet tas till vara.

En politik för att skapa regional balans måste således vara en del av den ekonomiska politiken, om målet att främja ekonomisk utveckling och full sysselsättning i landets alla delar skall ha något reellt innehåll. Det krävs i dagsläget mycket kraftfulla åtgärder för att bygga upp en infrastruktur i utsatta regioner, om varaktiga möjligheter till arbete, boende, utbildning, service m. m. över hela vårt land skall finnas.

De generella åtgärderna för att utveckla infrastrukturen måste dock kompletteras med stimulans för nyetablering och utveckling av befintlig företagsamhet i utsatta regioner. Det är särskilt viktigt att skapa gynnsamma villkor för nyföretagande och utveckling i de små företagen. De mindre och medelstora företagen har en avgörande betydelse för möjligheterna att bredda näringsstrukturen i regionalt utsatta regioner.

Regeringens konservativa och koncentrationsinriktade syn på regionalpolitikens utformning medförde att riksdagen våren 1987 riktade en betydande kritik mot de föreliggande förslagen. Riksdagen beslöt bl. a. att öka länsanslagen med 200 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag. Riksdagen begärde också en ny regionalpolitisk utredning. Riksdagens beslut om ökade länsanslag mottogs mycket positivt av de regionalt utsatta länen. De förstärkningar av medel för regionala utvecklingsinsatser som dessa län nu fått hade inte kunnat ske om regeringens förslag fått majoritet.

I det regionalpolitiska beslutet underströks vidare angelägenheten i att riksdagen får ta ställning till viktiga infrastrukturella satsningar. Riksdagen avslog därför regeringens begäran om bemyndigande att få utnyttja dessa medel för infrastrukturella insatser utan riksdagens godkännande. Riksdagen hemställde vidare att regeringen snarast skulle återkomma till riksdagen med förslag om särskilda insatser av detta slag i de regionalpolitiskt prioriterade områdena. Centerpartiet underströk att det behövs strukturella satsningar i mångmiljardklassen.

Proposition 1987/88:64 om särskilda insatser i delar av Bergslagen och

norra Sveriges inland skall ses mot denna bakgrund. Propositionen har tvingats fram genom riksdagens beslut och insatserna är en nödvändig följd av regeringens koncentrationspolitik.Propositionen fullföljer dock enligt utskottets mening riksdagens intentioner endast till en del, eftersom den enbart berör delar av Bergslagen och en mindre del av norra Sveriges inland. Där är insatserna av marginell art. Den förda koncentrationspolitiken har emellertid kraftigt försämrat förutsättningarna i län och kommuner inom alla landsdelar.

Ett av motiven för att regeringen skulle återkomma till riksdagen med sina förslag till infrastrukturella insatser var att de insatser som beslutats till mycket stor del riktats mot expansiva områden och till storföretag som Volvo och SAAB. Däremot har andra mer utsatta delar av landet behandlats mycket styvmoderligt av regeringen. Regeringens vaktslående om storföretagen på bekostnad av de mindre företagen präglar huvudförslaget i den föreliggande propositionen, då ett storföretag som ASEA/BBC föreslås få ett betydande stöd.

Som framhålls i motion A29 skall de föreslagna insatserna i den nu föreliggande propositionen därför ses som ett senkommet försök att lindra de sociala verkningarna för de människor som drabbats av den förda ekonomiska politiken och den pågående omstruktureringen av den statliga företagsamheten inom gruv-och stålindustrin. "Bergslagspaketet" är inget "paket för Bergslagen" utan ett stöd till vissa orter och kommuner i Bergslagen som dyrt fått betala följderna av den socialdemokratiska politiken. "Paketet" omfattar insatser i Borlänge, Ludvika, Smedjebacken, Ljusnarsberg och Hällefors. Huvuddelen av de 23 Bergslagskommunerna får således över huvud taget ingen del av stödet. De arbetstillfällen som försvinner ersätts inte heller med nya. Utvecklingen har nu gått så långt att det krävs mycket stora insatser för att lösa Bergslagens problem. I motion A477 (c) understryks kraftigt betydelsen av insatser för att bryta den pågående koncentrationsutvecklingen i samhället. I motionen föreslås ett stort antal åtgärder för att bl.a. förbättra infrastrukturen, ge bättre förutsättningar för den befintliga företagsamheten och främja nyetablering av företag i utsatta regioner som Bergslagen. Det föreslagna åtgärdsprogrammet är väl genomarbetat och bör enligt utskottets uppfattning läggas till grund för ett nytt regeringsförslag i vad gäller insatser i Bergslagen. Som framhålls i motion A31 (c)bör även kommunerna Hagfors och Sandviken ingå i ett sådant "Bergslagspaket."

I propositionen föreslås insatser i norra Sveriges inland. Åtgärderna är enligt utskottets mening klart otillräckliga om den negativa trenden skall kunna brytas. Utvecklingen i vissa kommuner i Norrlands inland har gått så långt att det inte bara krävs att utflyttningen hejdas utan även att det sker en inflyttning.

Utskottet vill påpeka att det hopp om ordentliga satsningar som de boende i Västerbottens inland trott på inte alls har uppfyllts. Besvikelsen på regeringen är därför stor.

Tydligen har den negativa befolkningsutvecklingen och den svåra strukturomvandlingen som drabbat inlandet inte på något sätt berört nuvarande regering. De stora satsningarna görs liksom tidigare i de mera befolkningstäta områdena.Västerbottens läns inland får stå tillbaka i stödhänseende därför

att Umeåregionen har en god utveckling. Umeåregionens utveckling hjälper dock inte Västerbottens inland. Avstånden är för långa.

Utskottet anser i enlighet med motion A27(c) att regeringen i ordinarie budget eller i ett nytt förslag till vårriksdagen bör tillse att i första hand de förslag som upptagits i kommunernas inlandspaket kommer till utförande.

Regeringens koncentrationsinriktade politik måste brytas. Utskottet konstaterar att ca 50 av de sämst ställda kommunerna inom stödområdet inte får del av de föreslagna satsningarna i den föreliggande propositionen. Utskottet förutsätter att regeringen fullföljer riksdagens beslut från i våras och återkommer med förslag i samma storleksordning för övriga regionalt utsatta delar av landet. Sådana satsningar är nödvändiga för att lindra de sociala verkningarna av den "tredje vägens" ekonomiska politik -- en politik som varit starkt koncentrationsdrivande.

Enligt utskottets mening krävs i stället ett decentralistiskt synsätt med ett nytänkande och mer generella insatser i syfte att skapa ett nytt klimat och en större optimism och framtidstro hos människor i regionalt utsatta regioner.

Vad utskottet med tillstyrkan av motion A29 i tillämpliga delar anfört om insatsernas inriktning och omfattning bör ges regeringen till känna. Därmed tillgodoses i huvudsak också motionerna A27, A31 och A477 i aktuella delar. Övriga i sammanhanget upptagna motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

> 1. beträffande *insatsernas inriktning och omfattning*
>
> att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A29 yrkande 1, med anledning av motionerna 1987/88:A27, 1987/88:A31 yrkandena 1 och 6 och 1987/88:A477 samt med avslag på motionerna 1987/88:A17, 1987/88:A18, 1987/88:A19, 1987/88:A20 yrkandena 2, 7, 12, 14 och 15 och 1987/88:A30 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Insatsernas inriktning och omfattning (mom. 1)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Arbetsmarknadsutskottet delar" och på s. 12 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Bergslagsregionen, som en gång i tiden var den svenska industrins hjärta och bar upp en ekonomisk utveckling som gjorde svensk industri mycket framgångsrik, har under de senaste årtiondena utarmats och förlorat sin forna industriella kraft. Som framhålls i motion A20 (vpk)är det storfinansen som vänt Bergslagen ryggen när strukturförändringar skett inom branscher som gruv- och stålindustrin. Men även den tekniska revolutionen inom industrin har gått Bergslagen i stort sett spårlöst förbi.

Storfinansens brist på ansvar för Bergslagen har inte ersatts av statliga styrningar och initiativ. Avfolkning och sysselsättningsproblem kännetecknar därför i dag Bergslagen och detta trots en mycket långvarig högkonjunktur. Det enda som kan rädda Bergslagen från fortsatt "kräftgång" är en nyindustrialisering med samhällelig styrning av investeringar, lokalisering av

statlig verksamhet och en kraftig satsning på uppbyggnad av en slagkraftig infrastruktur i *hela* Bergslagen.

Det nu lagda "Bergslagspaketet" har varit efterlängtat. Det framställs av regeringen som ett miljardpaket där det utlovas mellan 1 650 till 2 000 jobb på de berörda orterna. Löften som innehåller många osäkra moment eftersom regeringen tyvärr saknar styr- och maktmedel. Det saknas även en beslutsam politisk handlingslinje för Bergslagens framtid. Alltför mycket av regeringens politik sker på storfinansens villkor och genom att locka företagen med frikostiga "morötter". Det saknas en planerad utveckling som gör insatserna hållbara och verkningsfulla för befolkningen i Bergslagen.

Skall Bergslagens utveckling vändas krävs nya och kraftfulla åtgärder. Samhällsplanering och regionalpolitiska målsättningar kan inte göras beroende av storföretagen och marknadens kortsiktiga villkor. Det gäller för samhället att planera på längre sikt. Instrument som i dag underordnas marknadens villkor kan lösgöras för nya roller, främst gäller det löntagarfondsystemet och statsföretagsverksamheten.

Löntagarfondsystemet, bl.a. Mellanfonden, spelar i dag ingen regionalpolitisk roll. Snarast tar dessa fonder medel ur avfolkningsregioner och placerar dessa i aktier i storföretag på annat håll. Mellanfonden bör för Bergslagskommunerna ges i uppdrag att under en treårsperiod skapa ca 1 000 nya jobb genom att satsa sitt kapital på ett helt nytt sätt.

Även statsföretag skulle i Bergslagen kunna få en ny och helt annorlunda roll än för närvarande. En nationell industriutveckling med utgångspunkt i de nya näringarna i kombination med Bergslagens traditionella näringar förutsätter en stark och målmedveten ägargrupp. Ett statsföretag med mer av samhällsekonomisk inriktning än dagens mycket strikta företagsekonomiska inriktning skulle kunna vara en av de injektioner Bergslagen behöver.

Trots Bergslagspaketets miljardomfattning saknas de grundläggande riktlinjerna och de medvetna satsningarna på infrastrukturen. Kommunikationerna med Bergslagspendeln finns inte med, telekommunikationerna saknas, satsningar på vägar är begränsade etc. Bergslagen måste också med det snaraste få en högskola som utbildar högt kvalificerade arbetare, forskare etc. Över huvud taget måste regionens ungdom kunna erhålla utbildning som även kan avslutas med en attraktiv högskoleutbildning. Naturligtvis skall sedan denna kunskap kunna användas inom Bergslagsregionen.

Det behövs nu ett samlat infrastrukturpaket för Bergslagen. Enligt utskottets mening måste regeringen snarast lägga fram ett samlat förslag, som kan ge Bergslagen den utvecklingsmöjlighet som så väl behövs.

Västerbergslagen har ett särskilt utsatt läge genom att den industriella utarmningen har slagit hårt mot regionen. För Smedjebackens vidkommande måste regeringen utarbeta särskilda insatser, både vad avser konkreta arbetstillfällen och satsningar på infrastrukturen. Regeringen måste därför snarast återkomma med förslag till åtgärder.

Inte heller beträffande Hällefors och Ljusnarsbergs kommuner finns det några förslag om varaktig sysselsättning. Som framhålls i motion A20 är det ett krav att regeringen engagerar sig på ett mer aktivt sätt för dessa kommuner.

När Bergslagsproblematiken diskuterats så har ofta Hallstahammar-Surahammar hamnat vid sidan av. Surahammar har inte ansetts behöva stöd, medan Hallstahammar fått ändrad stödområdesinplacering, om än tillfälligt. Regeringen bör skyndsamt lägga fram förslag om åtgärder som kan trygga och förbättra sysselsättningen på dessa orter.

Västmanland är inte bara Bergslagen. I det lilla samhället Morgongåva, med i huvudsak en enda större industri, hotas nu 200 personer av avsked om inte annan produktion/ägare kan tillföras orten. Här krävs ett ansvarstagande av både ägare och samhälle, varför denna nu så aktuella och drastiska förändring bör föranleda åtgärder från regeringens sida. I första hand krävs ett ägaransvar med konkret innehåll och i andra hand ett regeringsinitiativ för att trygga jobben på orten.

I propositionen föreslås också ett antal åtgärder i norra Sveriges inland. För Västerbottens del kan man konstatera att åtgärderna är otillräckliga. Som framhålls i motion A17 (vpk) har befolkningsutvecklingen i Västerbottens inland under en lång följd av år varit negativ. Under perioden 1960–1985 har inlandets befolkning minskat från 84 000 till 62 000 personer och väntas fortsätta minska i samma takt. En sådan "utveckling" måste hejdas om inlandet skall överleva.

I propositionen förekommer en blandning av redan kända åtaganden från statens sida med löften om nya insatser. För Västerbotten minskas paketet dessutom eftersom det skall delas med både Jämtlands och Västernorrlands län. Vidare är det några kommuner i inlandet som inte alls får några riktade åtgärder. Så är fallet t.ex. med Åsele kommun.

Nu föreslagna åtgärder är således otillräckliga och behöver därför kompletteras. Skall de regionalpolitiska målsättningarna uppfyllas något så när, måste helt andra åtgärder till. Regeringen bör därför, efter samråd med länsmyndigheter, snarast återkomma till riksdagen med förslag om åtgärder för Västerbottens inland.

Utskottet vill också peka på att en stor andel av utflyttningen från norra Sveriges inland utgörs av unga kvinnor. Utskottet instämmer med uppfattningen i motion A19 (vpk) att kraftfulla åtgärder behövs för ökad kvinnlig sysselsättning i regionen. För detta ändamål bör, som framhålls i motionen, anvisas 100 milj. kr.

När det gäller Värmlands län finns i propositionen i stort sett inga regionalpolitiska insatser. Utskottet finner de i motion A20 föreslagna tre åtgärderna utgöra en god grund för en bättre utveckling i Värmlands län.

För det första måste länet få en större andel administrativa arbeten. Regeringen bör därför utarbeta förslag om utlokalisering av statligt verk eller myndighet till Värmland. I sammanhanget bör det noga prövas om lokaliseringen kan ske till annan ort i länet än Karlstad.

För det andra måste lokala studiecentra för decentraliserad högskoleutbildning i länet byggas upp. Regeringen måste därför till högskolan i Karlstad och berörda kommuner anvisa medel för en sådan åtgärd.

För det tredje måste de mineral- och malmfyndigheter som finns i länet allvarligt analyseras. Därför måste länet få ett särskilt anslag för prospektering av intressanta fyndigheter. Inte minst bör i sammanhanget beaktas de guldfyndigheter som finns bl.a. i länets västra delar.

Vad utskottet med tillstyrkan av motionerna A17, A19 och A20 anfört om insatsernas inriktning i Bergslagen och norra Sveriges inland bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget upptagna motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *insatsernas inriktning och omfattning*

att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A17, 1987/88:A19 och 1987/88:A20 yrkandena 2, 7, 12, 14 och 15 samt med avslag på motionerna 1987/88:A18, 1987/88:A27, 1987/88:A29 yrkande 1, 1987/88:A30 yrkande 1, 1987/88:A31 yrkandena 1 och 6 samt 1987/88:A477 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Bergslagsdelegationens roll och uppgifter (mom. 2)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Det nu " och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion A29 (c) bör Bergslagsdelegationen bli ett mera permanent organ, bl.a. med tanke på behovet av samordnade och offensiva insatser för att utveckla Bergslagen. Därmed skulle delegationen kunna överta ansvaret för Bergslagens tekniska högskola. Delegationen skulle då tillföras tjänster för detta ändamål, förlagda till regionen, men replierande på berörda universitet.

Det framstår som angeläget att frågan om ledningsorganisationen för Bergslagens tekniska högskola får en tillfredsställande lösning innan regionstyrelserna avskaffas den 1 juli 1988. Detta är – som framhålls i motion A29 (c) – nödvändigt för att kunna fullfölja och intensifiera insatserna för att vidareutveckla projektet "Bergslagens tekniska högskola".

Regeringen bör sålunda återkomma till riksdagen med konkreta förslag beträffande Bergslagsdelegationen och Bergslagens tekniska högskola i enlighet med vad utskottet – med tillstyrkan av motion A29 i denna del – anfört. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *Bergslagsdelegationens roll och uppgifter*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A29 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Intensifierade insatser på landsbygden (mom. 3)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion A29 (c) utgör insatserna för att utveckla landsbygden en central del i en politik för en decentralistisk utveckling och en bra miljö. En levande landsbygd har stor betydelse för långt fler än dem som bor på landsbygden. Landsbygden måste därför få sin rättmätiga del av de statliga insatser som satsas på utveckling och infrastruktur. Det krävs sålunda nya "grepp" för att bryta den negativa utvecklingen på landsbygden.

Statsmakterna och de statliga myndigheterna har hittills tagit mycket liten hänsyn till de speciella förhållanden som råder på landsbygden. I t.ex. den närings-, bostads- och utbildningspolitiska planeringen regleras nästan helt behovet av en positiv utveckling på landsbygden. Vidare kan nämnas att ca 50 lokalkontor för försäkringskassan dragits in trots att riksdagen uttalat sig i annan riktning. Beslutet att föra folkbokföringen från församlingarna drabbar också landsbygden hårt. Sammantaget har regeringen vidtagit ett 50-tal åtgärder som motverkar en positiv landsbygdsutveckling.

Utskottet delar vidare uppfattningen i motion A29 att den av Europarådet initierade landsbygdskampanjen tillförs erforderliga resurser i Sverige. I annat fall riskeras att kampanjen får avslutas i förtid.

Slutligen vill utskottet framhålla betydelsen för landsbygdens utveckling av en helhetssyn på planeringen av infrastruktur, bebyggelse, service, kulturutbud m.m.

Vad utskottet med tillstyrkan av motion A29 i aktuella delar anfört om landsbygdens utveckling bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *intensifierade insatser på landsbygden*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A29 yrkandena 3 och 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

6. Styrmöjligheterna över företagens investeringar (mom. 4, motiveringen)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Erik Holmkvist (alla m) anser

att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Utskottet har " och slutar med "det anförda " bort ha följande lydelse:

Utskottet har i frågan om statsmakternas möjligheter att styra näringslivets investeringar och nyetableringar en motsatt uppfattning i förhållande till motionärerna. Regering och riksdag skall styra näringslivet genom generella lagar och förordningar, inte genom "påtryckningar" eller direkt styrning. Det formaliserade lokaliseringssamrådet har också hittills varit till föga hjälp för områden som har regionalpolitiska problem och kan t.o.m. verka hämmande för näringslivets utveckling. Med det anförda avstyrks motion A20 i aktuell del.

7. Styrmöjligheterna över företagens investeringar (mom. 4)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "det anförda" bort ha följande lydelse:

Som anförs i vpk-motionen A20 visar regeringens misslyckande i att skaffa fram nya industrijobb till Borlänge på regeringens uppenbara brist på styrmedel. Regeringens flathet visas när storföretag med miljonvinster etablerar sig på orter som har regionalpolitiska problem och då "smörjs" med allehanda förmåner, frisläppande av investeringsfonder osv. Företagen kräver dessutom en total uppställning från kommunerna med flygplatser,

vägar, service m.m. På detta sätt kan kommunerna komma i beroendeställning i förhållande till storföretagen.

Det är sålunda hög tid att regeringen ges styrmedel som ger den möjlighet att aktivt påverka företagens investeringar och etableringar i stället för det nu "tandlösa" lokaliseringssamrådet.

Vad utskottet med tillstyrkan av motion A20 i denna del anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

> 4. beträffande *styrmöjligheterna över företagens investeringar*
> att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A20 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

8. Inplacering i stödområde av kommunerna Tierp, Östhammar, Sandviken, Borlänge, Säter och Bräcke (mom. 6)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Charlotte Branting (fp), Kersti Johansson (c) och Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Utskottet vill slutligen" och slutar med "och Säter" bort ha följande lydelse:

När det gäller Säters kommun finns det emellertid starka skäl för en temporär inplacering i stödområde. I kommunen väntas betydande sysselsättningsproblem när det centrala mentalsjukhuset nu till stor del avvecklas. Kommunen har också ett stort antal pendlare till SSAB. När nu Borlänge blivit temporärt stödområde försvåras situationen för Säters kommun genom att de närliggande kommunerna ingår i stödområde. Som framhålls i motionerna A20 (vpk) och A21 (c) bör således Säters kommun på samma sätt som Borlänge inplaceras i stödområde.

Vad utskottet med tillstyrkan av motionerna A20 och A21 i vad avser Säters inplacering i stödområde anfört bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motioner avstyrks i tillämpliga delar.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

> 6. beträffande *inplacering i stödområde av kommunerna Tierp, Östhammar, Sandviken, Borlänge, Säter och Bräcke*
> att riksdagen
> *dels* med bifall till motionerna 1987/88:A20 yrkande 9 i motsvarande del och 1987/88:A21 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om inplacering i stödområde av Säters kommun,
> *dels* avslår motionerna 1987/88:A23, 1987/88:A24 yrkande 2, 1987/88:A25 yrkande 2 och 1987/88:A28 yrkande 3 i motsvarande del.

9. Inplacering i stödområde av Gagnefs kommun (mom. 7)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Likaså avstyrks " och slutar med "Gagnefs kommun " bort ha följande lydelse:

Gagnefs kommun påverkas starkt av SSAB:s personalinskränkningar. Kommunen tillhör Borlängeregionen och har ett stort antal invånare som arbetar på SSAB. Även i övrigt har Gagnef stora problem på sin arbetsmarknad. Som framhålls i motion A20 (vpk) uppstår orimliga tröskeleffekter om inte Gagnef liksom Borlänge inplaceras i stödområde.

Med tillstyrkan av motion A20 förordar utskottet att Gagnefs kommun inplaceras i stödområde vilket bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

> 7. beträffande *inplacering i stödområde av Gagnefs kommun*
> att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A20 yrkande 9 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

10. Återinförande av sysselsättningsstödet i stödområde C (mom. 8)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Charlotte Branting (fp) och Kersti Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Utskottet tar" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Avskaffandet av sysselsättningsstödet har inneburit att hårt drabbade bygder, bl.a. i Bergslagen och Norrland, fått försämrade möjligheter att upprätthålla sysselsättningen. Utskottet delar uppfattningen i motionerna A24 och A30 att sysselsättningsstödet bör återinföras i stödområde C. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

> 8. beträffande *återinförande av sysselsättningsstödet i stödområde C*
> att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A24 yrkande 3 och 1987/88:A30 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

11. Folkhögskolekurser i anslutning till landsbygdskampanjen (mom. 9)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Charlotte Branting (fp), Kersti Johansson (c) och Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "I motion" och slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet ställer sig positivt till tanken att tilldela folkhögskolorna en ny uppgift i strävandena att utveckla landsbygden och därmed ge dem en aktiv roll i regionalpolitiken. Folkhögskolorna har en god spridning över hela

landet. Det gäller även om Bergslagen och norra inlandet. De bör kunna ge ett viktigt bidrag till den pågående landsbygdskampanjen genom att tillhandahålla specialutbildning som är anpassad till de särskilda förhållanden som råder på landsbygden. De folkhögskolor som är intresserade av en sådan utbildningsverksamhet bör kunna erhålla särskilt statligt stöd härför.

I motionerna 1987/88:A26 (c,m,fp) och 1987/88:A20 (vpk) föreslås vidare att den utbildning det här gäller skall jämställas med arbetsmarknadsutbildning och därmed berättiga till utbildningsbidrag. Utskottet instämmer häri. Bidragsreglerna bör ändras så att de som studerar inom lokala projekt resp. deltar i en efter landsbygdens behov anpassad yrkesutbildning vid folkhögskola skall kunna erhålla utbildningsbidrag enligt samma grunder som deltagare i arbetsmarknadsutbildning.

Utskottet föreslår att det uppdras åt regeringen att närmare överväga formerna för utbildningsverksamhetens uppläggning och finansiering enligt nu angivna riktlinjer. Härav föranledda förslag bör föreläggas riksdagen i vårens kompletteringsproposition.

Vad utskottet med tillstyrkan av de aktuella yrkandena i motionerna A20 och A26 anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

> 9. beträffande *folkhögskolekurser i anslutning till landsbygdskampanjen*
> att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A20 yrkande 19 och 1987/88:A26 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

12. Medelsanvisningen till anslaget Arbetsmarknadspolitiska insatser i Bergslagen (mom. 11)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 17 som börjar med "Motionärerna föreslår" och slutar med "motion A29" bort ha följande lydelse:

Utskottet godtar de av regeringen föreslagna arbetsmarknadspolitiska åtgärderna i Bergslagen men anser liksom centerpartiet att personalförstärkningen till arbetsförmedlingen bör kunna finansieras genom en fortsatt neddragning av den centrala administrationen inom arbetsmarknadsverket. Den kostnadsbesparing som uppnås härigenom, 9 milj. kr., bör komma till uttryck genom att det nya anslaget sänks med motsvarande belopp.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

> 11. att riksdagen med anledning av propositionen och motion 1987/88:A29 yrkande 10 till *Arbetsmarknadspolitiska insatser i Bergslagen* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 56 000 000 kr.,

13. Medelsanvisningen till anslaget Särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Ludvika kommun m.m. (mom. 12)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "Utskottet anser" och på s. 19 slutar med "milj. kr." bort ha följande lydelse:

Det är utskottets uppfattning att utbildningsinsatser i olika former bör prioriteras före andra kortvariga arbetsmarknadspolitiska insatser. En sådan åtgärdsinriktning är särskilt motiverad i Bergslagen med hänsyn till de omständigheter som där kommer att vara rådande. I likhet med moderata samlingspartiet anser utskottet att det finns skäl att godta regeringens förslag till medel för bl.a. den s.k. flaskhalsutbildningen.

Däremot bör riksdagen avvisa regeringsförslaget att 50 milj. kr. skall ställas till förfogande för ospecificerade utvecklingsprojekt i samband med ASEA:s expansion i Ludvikaregionen. Dessa projekt bör kunna förverkligas inom ramen för företagets normala verksamhet i samband med den planerade expansionen.

Vad utskottet med anslutning till motion A28 (m) anfört innebär samtidigt att motionerna A20 (vpk) och A30 (fp) inte påkallar någon riksdagens åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

> 12. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A28 yrkande 1, med anledning av propositionen samt med avslag på motionerna 1987/88:A20 yrkande 4 och 1987/88:A30 yrkande 5 i motsvarande del till *Särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Ludvika kommun m.m.* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.

14. Medelsanvisningen till anslaget Särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Ludvika kommun m.m. (mom. 12)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "Utskottet anser" och på s. 19 slutar med "milj. kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser liksom folkpartimotionen att det är tveksamt att subventionera personalutbildning på det sätt som det föreslagna utbildningsstödet implicerar. Regionalpolitiken måste syfta till likabehandling. Alla företag inom regionen som kan anses ha förutsättningar att expandera bör ha möjlighet att erhålla stöd till utbildning. Detta är inte minst viktigt med tanke på de mindre företagens betydelse i framtiden. En förutsättning för att kunna bedöma förutsättningarna för ett företag är en god kännedom om lokala och regionala förhållanden. I enlighet med vad motionärerna anför bör de av regeringen föreslagna medlen fördelas med 50 milj. kr. på tionde huvudtitelns anslag B 3. Arbetsmarknadsutbildning, att av länsarbetsnämnden i länet användas för utbildning i företag, och med 50 milj. kr. på tolfte

huvudtitelns anslag C 4. Regionala utvecklingsinsatser m.m., att av länsstyrelsen i länet disponeras för projektverksamhet och övriga med anslaget avsedda former av företagsstöd.

Med det anförda tillgodoses till en del syftet med motionerna A20 (vpk) och A28 (m). Dessa motioner påkallar därmed inte någon ytterligare åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

> 12. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A30 yrkande 5 i motsvarande del*dels* avslår propositionen i vad avser begäran om anslag på tilläggsbudget II till Särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Ludvika kommun m.m. samt motionerna 1987/88:A20 yrkande 4 och 1987/88:A28 yrkande 1,
> *dels* till *Arbetsmarknadsutbildning* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 under tionde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.,
> *dels ock* till *Regionala utvecklingsinsatser m.m.* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.

15. Medelsanvisningen till anslaget Särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Ludvika kommun m.m. (mom. 12)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "Utskottet anser" och på s. 19 slutar med "milj. kr." bort ha följande lydelse:

Det är som vpk anför i högsta grad betänkligt att ge ett företag som ASEA med dess miljardvinster ett samhällsstöd på 100 milj. kr. för personalutbildning och andra, icke närmare angivna insatser. Företaget bör självt svara för vidareutbildningen av sin personal. Statens stöd bör begränsas till de utbildningsinsatser som görs för personal som övertas från SSAB på grund av de förestående förändringarna inom det företaget.

Motionerna A28 (m) och A30 (fp) bör inte leda till någon riksdagens åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

> 12. att riksdagen
> *dels* med anledning av propositionen samt med avslag på motionerna 1987/88:A28 yrkande 1 och 1987/88:A30 yrkande 5 i motsvarande del till *Särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Ludvika kommun m.m.* på tilläggsbudget II på statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 100 000 000 kr.,
> *dels* med bifall till motion 1987/88:A20 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om anslagets användning.

16. Medelsanvisningen till anslaget Lokaliseringsbidrag m.m. till ASEA Brown Boveri AB (mom. 14)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 20 som börjar med "Vad först" och slutar med "Boveri AB" bort ha följande lydelse:

Såsom anförs i motion 1987/88:A28 bör ASEA Brown Boveri AB ha alla finansiella förutsättningar att klara sin utbyggnad utan hjälp av statliga budgetmedel. Regeringens förslag om lokaliseringsstöd till koncernen bör följaktligen avslås av riksdagen. Däremot finns ett stort behov av stimulanser till nyetablering och expansion inom den mindre företagsamheten i regionen, så att en mer mångfacetterad företagsstruktur kan utvecklas i området. De statliga resurserna bör koncentreras på detta, och i det följande föreslås därför att det reguljära anslaget Lokaliseringsbidrag m.m. räknas upp i förhållande till regeringens förslag.

De båda andra i sammanhanget aktuella motionerna avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

> 14. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A28 yrkande 2 avslår dels propositionen i vad avser begäran om anslag på tilläggsbudget till Lokaliseringsbidrag m.m. till ASEA Brown Boveri AB, dels motionerna 1987/88:A20 yrkande 3 och 1987/88:A30 yrkande 5 i motsvarande del.

17. Medelsanvisningen till anslaget Lokaliseringsbidrag m.m. till ASEA Brown Boveri AB (mom. 14)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 20 som börjar med "Vad först" och slutar med "Boveri AB" bort ha följande lydelse:

Med anledning av regeringsförslaget om lokaliseringsstöd till ASEA Brown Boveri AB vill utskottet uttala att det även för de aktuella anslagsmedlen bör gälla att stöd skall ges enligt gällande regler inom lokaliseringspolitiken. Regionala stödformer får inte leda till godtycke, och de skall bidra till en regional utveckling som står i proportion till kostnaden. Såsom anförs i motion A30 (fp) bör de aktuella medlen överföras till ordinarie anslag, vilket innebär att riksdagen bör avslå regeringens framställning om medel för det nu angivna ändamålet och i stället anvisa dessa såsom förstärkning av anslaget Lokaliseringsbidrag m.m.

De båda andra i sammanhanget upptagna motionerna A20 (vpk) och A28 (m) avstyrks i anslutning till det anförda.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

> 14. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A30 yrkande 5 i motsvarande del avslår*dels* propositionen i vad avser begäran om anslag på tilläggsbudget II till Lokaliseringsbidrag m.m. till ASEA Brown Boveri AB, *dels* motionerna 1987/88:A20 yrkande 3 och 1987/88:A28 yrkande 2.

18. Medelsanvisningen till anslaget Lokaliseringsbidrag m.m. till ASEA Brown Boveri AB (mom. 14)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 20 som börjar med "Vad först" slutar med "Boveri AB" bort ha följande lydelse:

Det är en riktig tanke i propositionen att 100 milj. kr. skall tillfalla Västerbergslagen, men det är inte rimligt att ge lokaliseringsbidrag med så stort belopp som det här är fråga om till ASEA utan att vissa krav uppfylls. Dessa bör för det första vara att företaget skapar netto 500 nya arbetstillfällen i regionen utan att detta vållar sysselsättningsproblem på andra sysselsättningssvaga orter i landet. För det andra bör ASEA kunna styrka att kostnaderna för de nya jobben belastar verksamheten i en sådan grad att det får anses vara skäligt att bevilja lokaliseringsbidrag åt företaget. Om inte dessa villkor uppfylls bör anslaget ställas till länsstyrelsens förfogande för insatser i Ludvika kommun med tillämpning av de dispositionsregler som gäller för det s.k. länsanslaget.

Motionerna A28 (m) och A30 (fp) avstyrks samtidigt.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. att riksdagen

dels med anledning av propositionen samt med avslag på motionerna 1987/88:A28 yrkande 2 och 1987/88:A30 yrkande 5 i motsvarande del till *Lokaliseringsbidrag m.m. till ASEA Brown Boveri AB* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 100 000 000 kr.,

dels med bifall till motion 1987/88:A20 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om anslagets användning.

19. Medelsanvisningen till anslaget Lokaliseringsbidrag m.m. (mom. 15)

Under förutsättning av bifall till reservation 16

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 20 börjar med "Av utskottets" och på s. 21 slutar med "i regionen" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till vad som anförts i det föregående om behovet av stimulanser till de mindre företagen i den aktuella delen av Bergslagen föreslår utskottet med anslutning till motion A28 (m) att anslaget Lokaliseringsbidrag m.m. förstärks med 40 milj. kr.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A28 yrkande 3 i motsvarande del samt med anledning av propositionen till *Lokaliseringsbidrag m.m.* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 40 000 000 kr.

20. Medelsanvisningen till anslaget Lokaliseringsbidrag m.m. (mom. 15)

Under förutsättning av bifall till reservation 17

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 20 börjar med "Av utskottets" och på s. 21 slutar med "i regionen" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till vad som anförts i det föregående om överföring av de särskilda medlen för lokaliseringsbidrag till ASEA Brown Boveri AB bör förevarande anslag räknas upp med 100 milj. kr. i förhållande till vad regeringen föreslagit. Det bör sålunda uppföras med 120 milj. kr. Därmed tillgodoses också den i motion A28 (m) förordade uppräkningen av anslaget.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

> 15. att riksdagen med anledning av propositionen och motion 1987/88:A28 yrkande 3 i motsvarande del till *Lokaliseringsbidrag m.m* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 120 000 000 kr.,

21. Medelsanvisningen till anslaget Särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland (mom. 16)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 21 som börjar med "Förslag om" och slutar med "milj. kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet har den principiella uppfattningen att stödet till investmentbolag bör ges enbart i form av lån. Regeringen har under förevarande anslag beräknat ett belopp av 50 milj. kr. som kapitaltillskott för ett nytt investmentbolag i Bergslagen. Dessa medel bör i stället anvisas som ett särskilt låneanslag i enlighet med vad som anges i motion A28.

I övrigt godtas regeringens förslag vilket innebär att förslaget i motion A30 (fp) om finansieringen av insatser för sågverks- och trämanufakturindustrin i norra inlandet avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

> 16. att riksdagen
>
> *dels* med bifall till motion 1987/88:A28 yrkande 4, med anledning av propositionen samt med avslag på motion 1987/88:A30 yrkandena 2 och 3 till *Särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 90 500 000 kr.,
>
> *dels* med bifall till motion 1987/88:A28 yrkande 5 till *Lån till regionala investmentbolag* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.

22. Medelsanvisningen till anslaget Särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland (mom. 16)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 21 som börjar med "Förslag om" och slutar med "milj. kr." bort ha följande lydelse:

I propositionen föreslås bl.a. att ett belopp om 19 milj. kr. skall avsättas för ett utvecklingsprogram för sågverks- och trämanufakturindustrin i Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens län. Utskottet ansluter sig till folkpartiets principiella uppfattning att en sänkning av socialförsäkringsavgifterna är att föredra såsom branschstöd framför andra mer selektiva former. Det skall dock inte uteslutas att det finns ett stort behov av snabba insatser i de nämnda länen. Därför bör, såsom förordas i motion A30 (fp), det av regeringen föreslagna beloppet föras över till anslaget C 4. Regionala utvecklingsinsatser m.m. och genom regeringens försorg fördelas på resp. länsstyrelse.

I övrigt godtas vad som anförts i propositionen om användningen av det nya anslaget, vilket innebär att yrkandena i motion A28 (m) om finansieringen av investmentbolag avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A30 yrkandena 2 och 3

dels med anledning av propositionen och med avslag på motion 1987/88:A28 yrkandena 4 och 5 till *Särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 121 500 000 kr.,

dels till *Regionala utvecklingsinsatser m.m.* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 19 000 000 kr.

Särskilda yttranden

1. Insatsernas inriktning och omfattning (mom. 1)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Erik Holmkvist (alla m) anför:

Vi har i motion A28 redovisat vår syn när det gäller regeringens i prop. 1987/88:64 framlagda förslag till regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland. I reservationer redovisas vår inställning till de olika åtgärdsförslagen och framläggs en lång rad förslag på hela det regionalpolitiska området.

I betänkandet har vi anslutit oss till utskottets uppfattning beträffande föreliggande motionsyrkanden om nya åtgärdsprogram och inriktningen av regionalpolitiken i stort. Den senare frågan har vi ansett bör anstå till behandligen senare i vår av budgetförslagen på det regionalpolitiska området.

Vi vill i detta sammanhang erinra om vad som tidigare sagts från moderata samlingspartiet vid beslut om insatser för Bergslagen. Vi har varnat för en utveckling som medför att äldre tiders beroende av bruken ersätts med ett långsiktigt beroende av statliga insatser. Bergslagen får inte passiviseras på samma sätt som tidigare skett med Norrbotten genom fonder, statliga investmentbolag och en växande offentlig sektor. Då läggs nämligen grunden till nya problem.

Vi vill slutligen framhålla att regeringen rimligen borde ha kunnat överlämna ett mer genomarbetat förslag till åtgärder än det nu föreliggande. Propositionen borde också ha kunnat överlämnas till riksdagen vid en tidigare tidpunkt än som nu blivit fallet.

2. Styrmöjligheterna över företagens investeringar (mom. 4)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anför:

Vi delar uppfattningen i vpk-motionen A20 att lokaliseringssamrådet som styrmedel av företagens investeringar och nyetableringar hittills utnyttjats på ett alltför passivt sätt av regeringen. Vi anser emellertid – till skillnad mot motionärerna – att man kan åstadkomma väsentliga förbättringar inom ramen för nuvarande system. Det gäller för regeringen att mer aktivt utnyttja de möjligheter till styrning som lokaliseringssamrådet möjliggör.

3. Utbildnings- och lokaliseringsstödet till ASEA Brown Boveri AB (mom. 12 och 14)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anför:

Från centerpartiets sida har länge kritiserats att den ekonomiska politik och näringspolitik som förs av socialdemokraterna tar sikte på att gynna storföretagen på de små företagens bekostnad. Regeringen har exempelvis visat stor generositet mot Volvo och Saab vid deras etableringar av bilfabriker i Uddevalla resp. Malmö. Vaktslåendet om storföretagen präglar även huvudförslaget i den nu föreliggande propositionen. Detta innebär att ASEA Brown Boveri AB ensamt tar hand om nästan en tredjedel av det samlade stödet till Bergslagen och norra inlandet. När vi trots vår principiella inställning godtar regeringens förslag i denna del har vi utgått från att de aktuella beloppen kommer att ställas till koncernens disposition på gängse stödvillkor. Till det sagda skall fogas att vill man stimulera nyetablering och utveckling av företagandet i utsatta regioner är det särskilt viktigt att skapa gynnsamma villkor för de små och medelstora företagen, eftersom de har en avgörande betydelse för möjligheterna att diversifiera näringsstrukturen i dessa regioner.